
KATILIMCI
KAMUCU
HALKÇI
YEREL YÖNETİM
SEMPOZYUM
KİTABI

HAYRİ KOZANOĞLU, TARIK ŞENGÜL
BİLGE BEKTAŞ, AYKUT ÇOBAN
PINAR YÜKSEK, DİLEK BULUT,
SEDAT GÖÇMEN

KATILIMCI, KAMUCU, HALKÇI YEREL YÖNETİM

HAYRİ KOZANOĞLU

Öncelikle kente yaklaşırken tamamının 'kenti yeniden kazanmak' olduğunu önererek başlamak istiyorum. Kent zaten eskiden de eleştirilerin olduğu, çarpık imarın görüldüğü, eşitsizliklerin bulunduğu bir yerdi, ama Türkiye özelinde de önemli iki nedenle kentle iyice yabancılaşmaya başladık. Bir tanesi dünyadaki kapitalist küreselleşmenin kente yansımalarının bir sonucu. Küresel kentler, büyük ölçüde kentin asıl sakinlerini kentin dışına, çeperlerine iten; kentin başta finans olmak üzere küresel kapitalizmin pazarlama, yazılım yeni teknolojiler gibi sektörleri için tasarlayan, kenti ülke içindeki ve uluslararası zenginlerin konut aldığı, eğlendiği, alışveriş yaptığı mekanlar olarak tasarlayan bir dinamığe sahip. Ancak bunun dışında Türkiye özelinde bunlara ek olarak bir de kenti muhafazakarlaşmanın, dincileşmenin, seküler kültürü dışlamanın bir mekanı olarak tasarlayan bir anlayış var. Bütün kültür merkezlerinin kodlarını değiştiren bir yapı var. Bütün cadde isimleri, okul isimleri, kültür merkezleri bu muhafazakar kodlarla bezeli. Kenti yeniden kazanmak derken hem küresel kapitalizmin dinamiklerine

hem de gericileşmeye karşı kenti yeniden kazanma perspektifiyle hareket etmemiz gerektiğini düşünüyorum.

KENT ve KRİZ

Bu konuşmanın bir boyutu da kriz. Üzerinde durmak istediğim bir iki nokta var. En başından beri bu krizi 94 krizi, 2001 krizi hatta 2008-2009 krizinden farklı olarak çok akut kriz belirtilerinin gündelik olarak ortaya çıkmadığı, bugün kriz gerçekleşti diyemeyeceğimiz ama uzun zamana yayılan ve yoksul halk kitleleri üzerindeki etkilerini uzun zamanda gözleyeceğimiz bir kriz olduğu bugüne kadar ki seyrinde de görülüyor. Önümüzdeki günlerde işsizlik verileri açıklanacak ve muhtemelen işsizliğin önceki rakamlara göre daha da arttığını göreceğiz. Geçtiğimiz ayda beklenenden daha az bir sıçramayla karşılaştık. Bu da Saray rejiminin krizin belirtilerini hafifletmek, zamana yaymak stratejisinin bir sonucu. Ancak şunu göreceğiz işsizlik oranları artacak, geniş halk kitlelerinin satın alma güçleri gerileyecek. Mesela TÜSİAD'ın yaptığı bir araştırmada görüşmeler yoluyla insanlara sormuşlar, son bir yılda geliriniz yüzde 20 arttı mı? Diye. Elbette daha çok olduğunu biliyoruz ama enflasyonu yüzde 20 olarak kabul etsek bile cevaplar önemli. Yüzde 15 arttı yüzde 85 artmadı demiş. Bu ne anlama geliyor, insanların satın alma güçlerinin azaldığı buna bağlı olarak yaşam standartlarının sürekli gerilediği anlamına geliyor. Bu süreç devam edecek. Geçtiğimiz hafta başında büyüme rakamları açıklandı. Bunlara yönelik şüphelerimizi ve eleştirilerimizi bir kenara bırakırsak büyümenin çok yavaşladığı ortaya çıktı. Bunun gelir ve servet dağılımına ilişkin boyutu da TL bazında nominal olarak üretim yüzde 20-21 artarken, emek gelirleri yüzde 19 arttı deniyor. Burada insanların benim gelirim

yüzde 19 artmadı dediğini duyar gibiyim. Bunun iki boyutu var bir boyutu kamu istihdamının artması yani yüzde 19'u paylaşanların sayısının da artması anlamına geliyor. Yani ortalama yurttaşımızın geliri bunun çok altında artmış, ancak bu bile veri alınsa pastadan emeğiyle geçinenlerin aldığı payın azaldığını gösteriyor. Bu zamana yayılacak altı ay sonra, bir yıl sonra belki daha uzun bir sürede bunun etkilerini insanlar daha fazla hissedecekler ve buna karşı öfkeleri ve tepkileri birikecek. Bu noktada kısaca değinmek istiyorum. Kriz ortamında hepimiz gözlemliyoruz döviz kurlarından ve faiz oranlarından, emlak fiyatlarının düşüşünden belli olan bir anlamda rantiyeler zamanını yaşıyoruz. Türkiye'de yastık altında da bir dolu döviz var ama 80-90 milyar dolar arası bireylerin döviz var. 200 milyarı geçen döviz mevduatı var. Dövizli olanların ya da faizde parası olanların yüzü gülüyor. İnşaat sektöründeki kriz sürmekle beraber, emlak fiyatları düşüyor ve elinde parası olanların ucuza konut alabilmesi fırsatı doğuyor. O açıdan da rantiyelerin yüzünün güleceği ama sade yurttaş açısından acılı günlerin yaşanacağı uzun bir sürecin başlangıcındayız.

KENT ve DİRENİŞ

Başlangıçta söylediğim gibi küresel kent özellikle uluslararası sermayenin bağlantı ve kontrol merkezi. Bu anlamda da en fazla öfke orada birikiyor. Bizim Gezi isyanı da bunların arasındadır. Son yılların direniş hareketlerine bakalım Arjantin'deki piqueterastan başlarsak, Fransa'daki sarı yeleklilere kadar benzer bir eylem tarzı da yürütüyorlar. Mısır'daki Tahrir'e, Wall Street'i işgal eylemlerine bakarsak hep şehrin merkezinde toplanılıyor. Öfke orada birikiyor, direniş orada gerçekleşiyor. Bunun bir nedeni de üretim tarzının değişme-

si sonucunda fabrikalar üretim birimleri eskisi kadar büyük birimler değil. İnsanların en fazla topluca bulunabileceği yerler kent merkezleri, oradan bir dışlanma, oranın makbul yurttaşları sayılmama psikolojisi de var. Sömürünün el koymanın en belirgin olduğu mekanlar kent merkezleri. Bir yandan emlak fiyatlarının en fazla yükseldiği yerler, en büyük rantların elde edildiği yerler ve buradan sade vatandaşın dışarı çıkarılması ve el konulması söz konusu. Bir yanıyla dediğim gibi hizmet sektörünün kent merkezlerinde yoğunlaşması, AVM'lerde çalışanların, lokantadaki garsonların, komilerin, bulaşıkçıların, şoförlerin, değişik emekçiler kesimlerin en fazla bulunduğu yer. Bu anlamda da hiyerarşinin en fazla hissedildiği yer ve sonunda insanlar bu biriken öfkeyi buralarda bir direnişe gidiyorlar.

Başlı başına bir tartışma konu ama Sarı Yelekliler en önemli öfkenin nedeninden bir tanesi, İstanbul için de geçerli olarak, küresel kentin oluşturulabilmesi için kent merkezlerinin ulaşımının da çok daha düzgün. İstanbul'da da metro iş merkezlerinin bulunduğu, orta üst sınıfın seyahat ettiği, AVM'lerle, eğlence mekanlarıyla yakın banliyölerle aynı fiyata çok daha düzgün ve düzenli. Bu Paris için de geçerli. Sarı yelekliler hareketini başlatanlar çoğunlukla kentin dışına itilmiş, çepere gitmiş ve buralarda kamusal ulaşım hizmetlerinden yararlanamayan insanlar ve akaryakıt fiyatlarının artması büyük bir öfkeye neden oluyor. Öfkelerini de Şnzelize'de lüks mağzaların, eğlence mekalarının bulunduğu yerlerde en üst düzeye çıkartıyorlar. Bizde de Gezi isyanının tanığı ve öznesiyiz bu söylediklerimin tam yansıdığı bir patlama noktasıydı. Bir taraftan kentin merkezindeki bir parkı dahi emlak rantının parçası haline getiriyorlardı aynı zamanda AKP'nin bir taraftan rantçı diğer taraftan 31 Mart gerici ayaklanmasının gerçekleştiği kışlaya ithafen kurulması nedeniyle gerici yanının iç içe geçtiği bir durumdu.

KRİZ, KENT ve MECLİSLER

Kenti yeniden kazanmak derken genel perspektifimiz bu iki boyuta karşı da direnmek olmalı. Aslında Haziran meclisleri anlayışımızla kriz dönemlerinde özellikle Yunanistan, İspanya ve Arjantin'de daha evle hayata geçmiş alternatif ekonomiler deneyimi için önemli bir fırsat sunuyor. Mahallelerden başlayan ve daha büyük birimlere ulaşan meclisler hem insanların kendini ifade edebilmesinin yani demokrasinin, insanların kendi yaşamlarıyla ilgili kararları alabilmesinin mekanları hem de alternatif ekonomiler kurulduğu zaman krizin yarattığı ve yaratacağı yoksulluk ve dışlanma pratiklerine karşı insanların cevaplarının somutlanacağı yerler. Bunun çok değişik örnekleri var. Başka ülkelerde neler denenmiş ve biz kendi deneyimimizi nasıl yaratabiliriz bunlar önemli tartışma başlıkları. Örneğin kooperatifler çok çok önemli. Bu kooperatiflerin de üretici ve tüketici olmak üzere iki boyutu var. Hem üreticilerin ürünlerini araçlara, rantçılara kaptırmadan doğrudan doğruya yurttaşlara ulaştırabilmeleri için bir fırsat hem tüketiciler için kaliteli ve nispi olarak ucuz ürenlere ulaşabilme fırsatı. Kooperatifler aynı zamanda bizim demokrasi, eşitlik, toplumsal cinsiyet eşitliği anlayışımızın ve hiyerarşilerin bulunmadığı bir demokrasi ve katılımcılığa ilişkin dünya perspektifimizin yansıdığı mekanlar. Hem de Türkiye'nin yaşadığı süreç nedeniyle toplumun önemli bir kesimi harcadığı her kuruşun kendisine karşı bir güç olarak, şiddet ve gericileşme olarak, cemaat ve tarikatların büyümesi için kullanılmasını istemiyor. Alışveriş yaptığı yerlerin ne nitelikte olduğunu bilmek istiyor.

Haziran'ın da önemli gündemlerinden biri olan laiklikten vazgeçmeyelim ancak meclisler kente ilişkin bir soruna

müdahil olduğu zaman, ucuz gıda sağlamak, ucuz ve kaliteli konut ve ulaşım talepleri söz konusu olduğu zaman farklı yaşam tarzlarından insanları da kucaklamaya çalışmalı. Burada bir denge kurulmalı. Elbette biz öteki mahallenin dilini kullanacağız söylemine kapılmamalıyız. Elbette laikliğin bu ülkedeki en önemli mücadele başlığı olduğunu ıskalamamalıyız ancak sade yurttaşa hizmet götürürken de farklı inançlardan, yaşam tarzlarından, siyasi olarak belki bizim mücadele ettiğimiz odaklara oy veren, destek veren insanları da dışlamamamız lazım. Fatsa pratiği bu anlamda da çok önemlidir.

KATILIMCI BÜTÇE

Kooperatifler dışında neler yapılabilir? Kamusal mekanların çoğaltılması da önemlidir çünkü her hizmetin parayla alındığı bir rant ekonomisi karşısında kamucu, toplumcu bir anlayışın hayata geçirilmesi gerekiyor. Eğlence olabilir, kültür olabilir bu hizmetlerin paraya tabi kılınmadığı örnekler yaratılmalı. Zaman bankaları denilen deneyimler var. Kriz ortamında insanlar çocuklarını dershaneye göndermekte zorlanacaklar, tamirat yaptırmak gibi basit bir hizmete ulaşmakta bile zorluk çekilebilir. Halbuki insanların kendi bilgilerine, becerilerine, donanımlarına göre bir dayanışma ekonomisi gerçekleştirdiği örnekler hayata geçirilebilir. Örneğin matematik dersi verebiliyorsa bunu yapabilir ama çivi çakamıyordur örneğin başka biri de onu yapsın. Y ada ben zamanı olan biriyim örneğin biri bana saz çalmayı öğretebilir. Bunlar hem dayanışma duygularımızı geliştirir hem de toplumsal ihtiyaçlarımızın karşılanmasına katkıda bulunur. Daha önce de tartıştığımız, solun elindeki yerel yönetimlerde layıkıyla uygulamadığımız, katılımcı bütçe. Katılımcı bütçenin bir yönü eşitlik bir yönü demok-

rasi. Bütçenin orada yaşayan yurttaşların yararına en eşit biçimde kullanılması ve insanların kendi yaşamlarıyla ilgili kararları kendisinin vermesine, eğitim, sağlık, ulaşım ve kültürel hizmetlerin o yerel yönetimin yurttaşlarına ulaşmasına katkıda bulunacak bir yandan da insanların müzakereler ve yoluyla kendi yaşamıyla ilgili kararları kendisinin alması en ileri bir demokrasi pratiğidir. Önümüzdeki dönemde yerel seçimlerde bunun fırsatını yaratabilecek örneklerin de artması gerektiğini düşünüyorum. Belediye başkan adaylarının, mhtar adaylarının bunları da planları arasına almalarının çok önemli olduğunu düşünüyorum.

Bitcoinler konuşuluyor fantezi görünebilecek örnekler gibi gelebilir ama yerel para da yaygınlaşabilecek bir örnek. Yerel para derken şundan bahsediyorum sadece o yerelde insanların harcayabileceği yerel yönetimler tarafından para çıkarılabilirse bunun farklı etkileri olur. Bunun çarpan etkisi de olur. İnsanların bir hizmeti alırken ödediği para başka bir yerde birikir, o yerel parayı elinde bulunduran bunu başka bir hizmete dönüştürür. Örneğin biri size saz dersi verir karşılığını yerel parayla verirsiniz o gider bir manavda harcar. Para yerelde kalmış olur, çarpan etkisi yaratmış olur. Tüm harcamaların yerel parayla yapıldığı bir durum değil elbette. Bu örnek solun elinde olan bir yerel yönetimde yaratılırsa insanlar benim param nereye gidiyor, yarın bana şiddet olarak mıdini baskı olarak mı dönecek kaygısından insanlar sıyrılmış olurlar.

YERİNDEN YÖNETİM

Bu noktada önemli gördüğüm bir noktanın da altını çizmek istiyorum. Her zaman ulusalla yereli bağdaştırmak durumundayız. Bir taraftan yereldeki kolektif mülkiyet biçimlerini savunurken bir taraftan da ulusal kolektif mülkiyet biçimlerini de savunmak zorundayız. Örneğin Ankara'da

geçtiğimiz günlerde yaşanan acı tren kazası. Biz bu gibi ulaşım hizmetlerinin, demiryolu hizmetlerinin ulusal olması gerektiğini savunmalıyız ama yerelde verilebilecek hizmetleri de yerelde verebilmeliyiz.

En temel anlayışımız da yerinden yönetim olmalı. Yerinden yönetim insanların mümkün olduğu ölçüde en küçük birimde kendi yaşamlarıyla ilgilikararları kendilerinin vermesi. Bunun da şöyle bir boyutu var biz yerinden yönetimin kamucu olması gerektiğini savunuyoruz. Kapitalist küreselleşmenin de bir yönüyle yerinden yönetimleri savunduğunu akıldan çıkartmamalıyız. Örneğin yerel yönetimlerin yetkilerini artırdınız, vergi harç alma yetkisini artırdınız sermaye bu farklı yerinden yönetimlerin birbiriyle rekabet edebilmeleri için en düşük vergi oranlarına, en ciddi rantlar, karlar sağlayacak hale çekmeye çalışır. Yerel yönetimlerin birbiriyle rekabet etmemesi anlayışını da her zaman gözetmek zorundayız. Ya da yerel yönetimlerin katılımcı bütçe için alınacak olan kararlar diğer yerel yönetimlerde bulunan yurttaşları da gözetmek durumunda. Örneğin bir fabrika yaptığınız zaman yaratacağı istihdamın yanında ekolojik etkilerini de düşünmek ve artılarını eksilerini sadece kendi sınırlı çevrenizde kalmadan değerlendirmeniz gerekir. Komşu mahalleyi, ilçeyi, ili göze almak durumundasınız. Özetle bizim genel anlayışımızın yansıdığı, kamucu, dayanışmacı, kolektif mülkiyet biçimlerine dayanan, eşitlikçi, özgürlükçü, ekolojik dengeleri gözetken, toplumsal cinsiyet eşitliğini önemseyen anlayışımızın pratiklerinin çoğaldığı, yaygınlaştığı, geliştiği örnekler olmalı yerel yönetimler. Yerel seçimler gündeminde de bütün bu tartışıklarımızı örgütleyebileceğimiz, bir sonraki döneme aktarabileceğimiz örnekler yaratabileceğimize inanıyorum.

KENTİ YENİDEN DÜŞÜNMEK

TARIK ŞENGÜL

Kenti önemli bir konuya değinerek tartışmak istiyorum. Toplumsal yaşamı ve kentleri nasıl düzenliyoruz sorusu önemli. Kentin düzenlenmesinde üç önemli mekanizma var. Bunlardan birincisi piyasa düzenlemeleri. Bir fiyat mekanizması var bize sinyal veriyor girebiliyorsanız giriyorsunuz. Konut alacak paranız varsa alıyorsunuz yoksa piyasaya giremiyorsunuz. İkinci bir mekanizma hiyerarşilerin ve devletlerin kenti düzenlemesi. Böyle bir düzenleme biçiminde fiyat mekanizmasının yerini emir komuta zinciri alıyor. O kararlara uyarak düzenlemeler yapılıyor görevler paylaştırılıyor. Devlet girerse örneğin konut düzenlemesine, sosyal konut yaparak giriyor, düzenleyici oluyor piyasada. Bir üçüncü mekanizma toplulukların kendi kendini düzenlemesi. Bu mekanizmanın işleminde ise ne emir komuta ne fiyat sözkonusu esas olan güven. Güven ve güvenden doğan dayanışma belirleyici oluyor. Konut bu anlamda önemli bir örnek yine. Piyasaya giremediği zaman insanlar örneğin gecekondular başlama süreci gibi bir süreç yaşanıyor. Devlet de bu soruna gözünü kapatırsa topluluklar kendi sorunlarını

kendileri çözüyorlar. Gidiyorlar işgal ediyorlar, yerleşiyorlar sonra gelen sizin yanınıza geliyor derken bir gecekondu mahallesi oluşuyor. Bu üç mekanizmanın bir anlamda bir araya gelmesi hakim. Komünist toplum dediğiniz toplumda insanların birbirine güvenle biraraya geldiği ve birlikte yaşadığı ve devletin de dahil olduğu bir senaryodan bahsediyoruz. Oysa bu tür birkurgu içinde bir kent için de bu üç mekanizmanın bir araya getirilmesi önemli. Dolayısıyla bugün içinde yaşadığımız toplumda sosyalist bir perspektifin hayata geçirilmesi için asli olan toplumun kendi dinamiklerinin harekete geçirilmesi, dayanışmacı ve birbirine güvenen bir bağlam içerisinde kenti ve toplumu kendi kurmasıdır. Ama biliyoruz ki bu belli oranda bir hiyerarşiyi, karar alma mekanizmalarını devlete benzer örgütlenmeleri kooperatif dediğiniz yerde bile kurmak zorundasınız. Piyasayı da bugünkü koşullarda toplumun hizmetine sunabilecek en kabul edilebilir çözümleri bulmaya çalışıyorsunuz.

KENT ve JEOPOLİTİK MANTIK

Bugün içinde yaşadığımız toplumda meta ve kar anlayışının bir kenara itildiği bir kent kurgusunu hayata geçirebilmek için hiyerarşiyi belli ölçülerde kullanmak istiyoruz. Ama içinde yaşadığımız dünya nasıl bir dünya sorusuna iyi cevap vermek zorundayız. Bugünün işleyişini, kentin mekanizmasını iyi anlamak zorundayız. Burada temel bir perspektif sunmak istiyorum. Biz siyasal bakışımızın doğası gereği kentin metalaşmasına son derece duyarlıyız ve kamusalılığı artırmak istiyoruz. Bunun bugünkü kenti anlamak açısından bir yarım çaba olduğu kanaatindeyim. Burada bir

başka dinamik daha var ki buna jeopolitik mantık diyoruz. Kesimlerin birbirlerine göre konumlanışları, sınırların çizilmesi, toprakların belirlenmesi, o topraklar üzerinde hükümler kurularak kurulması meselesi uzunca bir süredir uluslararası siyasetin bir parçası olarak düşünülüyor. Jeopolitik süreçler dediğimiz süreçler küreselleşme çağında ulus devletlerin de aşılması sebebiyle içeri doğru çökmüş bulunuyor. Ulusaltı süreçlerde bugün kent dediğimiz yerlerde ya da bölgelerde toplumsal yaşamı jeopolitik bir mantık ve onun etrafına kurulan bir siyasi mantık şekillendiriyor. Kesimler arasında sınırların çizilmesi belli kesimlerin görünmez hale getirilmesi, dışarı itilmesi artık kentlerin geçmişte yaşadığından daha yoğun ve reddedilmez bir hal aldı. Bu konumlanışın belirlenme süreçleri sadece sermayenin mantığından çıkmıyor. Onunla çok dinamik bir biçimde siyasi bir etki süreci var. Güneydoğudaki yerleştirmelere, büyük kentlerde gecekonduların yerinden edilmiş biçimlerine, alevi sünni eksenindeki birtakım hareketlendirmelere, bugün gelinen noktada laik müslüman kesimler ayrımlarının basit anlamda bir sermaye mantığıyla anlam vermek mümkün değildir. Kentler bir siyasi belirlenim etrafında parçalanıyor. Belli kesimler kentin hatta ülkenin dışına atılıyor. Uluslararası göç de bu bağlamda düşünülebilir.

SİYASETİN SONU

Jeopolitik mantığın siyaseti nasıl şekillendirdiğini anlamak durumundayız. Jeopolitik mantıkla meta mantığının bu kadar içiçe geçtiği bir dönemde siyaseti nasıl kavramalıyız sorusu önümüzdeki dönemin kentini de yerel yönetimini de anlamak açısından çok önemli. Sulukule'sinden Dikme'ne

İstiklal ve Kadıköy arasındaki ikiliğe kadar bugün kentleri belirleyen süreçler bu iki dinamiğin bir araya gelmesiyle yaşanıyor. İstiklal baskılama ve işgalle kullanılamaz hale gelince laik kesim Kadıköy'e kayıyor. Bu ancak siyasi ideolojik bir baskılamayla mümkün. Jeopolitik mantık bu derece toplumsal yaşamın ve kentin merkezine yerleştiği bir durumda siyasetin bugüne kadar alışageldiğimiz biçimlerde yapılabilmesinin de önü büyük ölçüde kapanmış oldu. Jeopolitik mantık büyük ölçüde savaş, yerinden etme ve işgal mantığıdır. Bir prusyalı generalin söylediği biçimde ele alırsak 'bugün siyaset bir savaş biçimini alırken siyaset başka araçlarla yapılır hale geliyor.' Siyaset artık eskiden anladığımız biçimde yapılmıyor bir savaş biçiminde yapıyor dolaşısıyla bu alanda yapılan mücadeleyi de geçmişteki biçimiyle düşünürseniz siyaset yapamaz hale geliyorsunuz.

KENT VE DEMOKRASİ

Gezi sürecini dışarıda tutarsak demokratik yollardan yapılan siyaset, oy verme davranışı, sandık bütün bir kurgu bi yerden sonra siyasete etki yapma açısından son derece etkisiz hale getirilmiş bulunuyor. Zaten bu nedenle bütün o seçim sonuçlarından kuşkuluyuz çünkü sandık mücadelesinin kendisi bir savaşa dönüşmüş durumda. Seçim kurullarının önüne gidecekseniz ve eğer başarılı olursanız sandıktan demokrasi çıkacak. Sandığın kendisi bir bağımsız belirleyen değil. Kenti tekrar yaşanabilir hale getirmek için bu durum bize ikili bir mücadeleyi zorunlu hale getiriyor birincisi metalaşma mantığının yenilmesi iki savaşın sona erdirilmesi. Büyük projeler mantığıyla ekonominin savaş mantığıyla işletilmesi, milyar dolarlık ihalelerin 3-4 tane şirkete verilmesi bir savaş ekonomisidir. Savaş mantığıyla sermaye de diziliyor. Şehir hastanesi yönetimleri, havaalanı inşaat-

ları bunların hepsi aynı jeopolitik mantıkla yürütülüyor. Buprojeler elinde sonunda kontrolümüzün dışında hayatımızın ortasına yerleşiyorlar. Alan vergisi, köprüye yaptığımız ödemenin herhangi bir denetiminin olmaması dolayısıyla karşısında bulunan yerel yönetimler artık. Kadıköy belediyesi gibi örnekler bir yerde bir yönetim mekanizması olarak hayatını sürdürebilir ama kentin yönetimine yönelik en esaslı kararları artık onlar almıyor. merkezdeki bir seçici kurul, bir ihale heyeti o ihaleyi alan firmalar artık yerel yönetimler bunlardır. O zaman böyle bir savaşta merkeziyetçiliğin ve belli bir hiyerarşinin kaçınılmaz olduğunu görmek zorundayız. Bizim açımızdan sorun şu bu merkeziyetçiliği bizim anladığımız gelecek toplum kurgusuyla nasıl birleştireceğiz. Sarı yelekliler, Gezi bunlar bize toplumdaki gücü gösteriyor ancak bu gücün koordine edilmediği noktada işlerin bir yere gitmediğini de görüyoruz. Bu iki gerçeği biraraya getirmek durumundayız.

YOKSULLUK ve MEKAN

BİLGE BEKTAŞ

Öncelikle burada olduğum için çok mutlu ve heyecanlı olduğumu belirtmek isterim, herkese teşekkür ederim. Yerel yönetimleri düşlerken mekân ve politikadan, kısa bir çerçeveye ile bahsetmek istiyorum. Bu çerçeveyi çizerken bazı kavramlardan çok kısaca, aslında daraltarak ve bir anlamda eksik bırakarak bahsedeceğim. Yerel yönetimleri düşlerken, mevcut durumu değerlendirmek ve kapitalist kentleşmenin eleştirisini yapmak önemli. Diğer yandan başka bir yerel yönetim düşüncesinin, başka bir mekânsal örgütlenme biçimini de içermesi elzemdir.

Mevcut durum kısaca; iktidar-mekân, toplum-mekân, mekân (kent/şehir) ve iktidar-toplum-mekân olarak değerlendirilebilir. İktidar açısından mekân, iktidarın ve en geniş anlamda kapitalizmin kendini yeniden ürettiği alandır. İktidar mekânı kapitalist üretim biçimini somutlaştırmak üzerinden değerlendirir. Bu anlamda mekân, iktidar için iktidarının ve kapitalizmin somutlaştırılma alanıdır.

Toplum açısından ise meydansız, güvenliksiz, sağlıksız, altyapısız, apartmanlarla başlayıp apartmanlarla biten bir

alandır. Bu bakımdan, toplum sağlıklı bir çevrede yaşamını sürdürememektedir.

MEKANSAL ÖRGÜTLENME

Günümüz mekânsal örgütlenme biçimi şehirlerdir. Şehirleşme, aslında kapitalizmin mekânsal örgütlenme biçimi nasıl olmalıdır sorusuna verdiği yanıttır. Günümüz şehirleri, eşitsiz gelişimin yaşandığı, rant dağılımı ve arsa spekülasyonlarına konu olan, özel araç kullanımını teşvik ederken yaya ve bisikletli haklarını gözetmeyen, korunan alanların yenilenen, kırsal alanların sömüren, kamusal mekanları güvenliksiz hale getiren, konutu barınma amaçlı değil rant amaçlı olarak metalaştıran bir dizi politikayı içerir. Bu kapsamda, şehirler aslında insana karşıt olan birçok olumsuz politikayı içerir. Belki de insanlık tarihinde şehirler hiç olmadığı kadar üretimden ziyade tüketimin mekânı olmuştur. Ancak yine de mekân, insanın kendini ve emek gücünü yeniden ürettiği alandır. İnsancıl olmayan bütün politikaları içerir. Ulaşım, barınma, sağlık, gibi birçok bileşeni bulunmaktadır, ancak bunların toplamından çok daha fazlasıdır. Kentlerin yine de insanlar tarafından, insanlar için, bir arada yaşamak için tasarlandığı kabul edilebilir. Hem emek gücünün yeniden üretildiği hem de kamusal gündelik yaşamın gerçekleştiği mekândır. Bu nedenle, iktidar ve toplum açısından mekân kentsel toplumsal hareketlere de konu olan kamusal bir alandır, toplumsal dayanışmanın da mekânıdır. Mevcut duruma dair birçok başlık değerlendirilebilir. Bunlardan örneğin konut politikaları, ulaşım politikaları ve kamusal mekân politikaları kısaca irdelenecek olursa, günümüzde konut politikalarının eşitsiz olduğu görülmektedir. Türkiye kentlerinde orta ve üst gelir grubuna yönelik konut fazlası varken, yoksullar için konut sorunu devam etmektedir. Konut

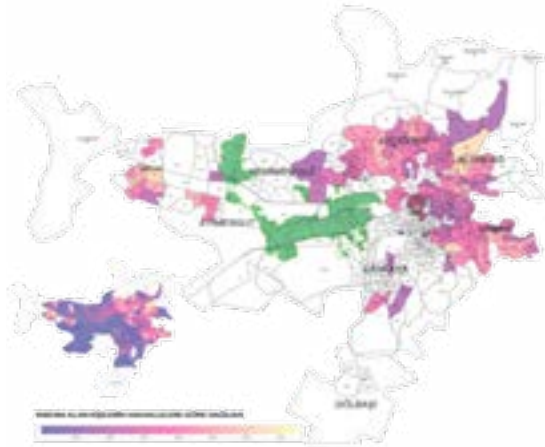
stoku fazlası olmasına rağmen, birçok kentte dar gelirli grup sağlıklı barınma olanaklarına sahip değildir. Günümüzde konut, barınma amaçlı olmaktan ziyade karlı bir yatırım aracı olarak değerlendirilmektedir. Devlet, TOKİ ile konut sektöründe farklı bir rol üstlenmektedir. “Kira öder gibi ev sahibi olma” politikası, devletin konut sorununu mülkiyet odaklı olarak ele aldığını ortaya koymaktadır. Ulaşım politikaları ise özel araç odaklı olup, motorlu taşıt kullanımı özendirilmektedir. Toplu taşıma olanakları kısıtlı iken, hızlı yatırımlarla günümüzde toplu taşıma araçları sıkça kazaların yaşandığı riskli ulaşım türleri olmuştur. Kamusal mekân politikaları ise toplumsal karşılaşma mekânları ve birliktelik mekânları olarak ele alınmamaktadır. Günümüzde meydanlar kavşaklara ve AVM'lere dönüştürülmüştür. AVM ile tüketimi ön plana çıkararak, toplumu tekilleştiren ve güvenliksiz hissettiren yalnızlaştırıcı kamusal mekân politikaları izlenmektedir.

FARKLI BİR MEKANSAL BİRLİK

Mevcut durumun değiştirilmesi için birtakım soruların yanıtlanması önemlidir. Örneğin; kentleşme süreci bir artı değer üretimini de içeriyor ise bu artı değerün üretimi ve kullanımı üzerinde daha demokratik bir denetim nasıl sağlanmalı, kırsal ve kent ilişkisi farklı ölçekler için nasıl yeniden ele alınmalı veya konut politikalarına dair izlenecek tutumlar neler olmalıdır gibi. Bu soruların yanıtlarını aramakta izlenecek yöntemin yerele dayanması önemlidir. Toplumsal dayanışma örgütleri içerisinde yer alan kesimlerin bildiği

üzere, yerelde izlenecek politikalar yerel sorunları ve yerel çözümleri esas almalıdır. Bu açıdan somut saha çalışmasına dayanan somut politikaların üretilmesi gerekmektedir. Diğer yandan, farklı yerelerde üretilen ve deneyimlenen iyi örnekleri çoğaltmak, bu doğrultuda yerel ilişkileri güçlendirmek önemlidir.

Başka bir politika ve başka bir mekânsal birliktelik düşünürken birçok husus ele alınmalıdır. Örneğin, farklı ölçekler için farklı mekânsal politikalar geliştirilmelidir. Mekân politikaları İstanbul, Ankara, İzmir gibi büyük ölçekli kentler için farklılaşmalı, orta ve küçük ölçekli kentler için farklılaşmalıdır. Ya da örneğin doğal alanlar için havza bazında çözüm üretilirken idari sınırlar ve ölçekler yeniden ele alınmalıdır. Her ölçekte kır ve kent ilişkisi yeniden tanımlanmalı, kır ve kenti birbiri ile çelişen kavramlar olmak yerine kır-kent birlikteliğine dayanan mekânsal ilişkiler tariflenmelidir. Yerel bilgi, yerel toplumun yerel ölçekte karşılaşılan sorunlara karşı ürettiği yerel çözümler, geliştirilmelidir. Örneğin geleneksel mimari biçimleri araştırılmalı, bu mimarinin sürdürülmesi ile hem yerel bilginin sürdürülmesi hem de insanlık tarihi boyunca üretilmiş olan sosyal ve kültürel çeşitliliğin sürdürülmesi desteklenmelidir.

Günümüzde yerel yönetimlerin karşısına çıkan en önemli sorunlardan biri kentsel yoksulluktur. Türkiye’de farklı kurumların farklı yoksulluk araştırmaları olmasına rağmen, veri toplama ve üretme biçiminden kaynaklı olarak gerçek yoksulluğun ortaya konulmasında gerçekçi olmayan rakamlar sunulmaktadır. Bu nedenle, güncel olmamasına rağmen Ankara Ticaret Odası (ATO) yoksulluk araştırması verisi önemlidir. Buna göre, Türkiye’de nüfusun %15,4’ü açlık sınırının altında bir gelirle, %74’ü ise yoksulluk sınırının altında bir gelirle yaşamakta ve nüfusun yalnızca %25,9’u yoksulluk sınırı üzerinde gelir elde etmektedir (ATO, 2008). Bir diğer ifade ile yaklaşık 10,9 milyon kişi ortalama açlık sınırında yaşamakta ve sağlıklı bir yaşam sürdürmek için gerekli gıdaya ulaşmakta güçlük çekmektedir. Yaklaşık 70,6 milyon insan ise yoksulluk sınırının altında yaşamakta, insanın toplumsal bir varlık olarak sosyal ve kültürel yaşama katılmasına olanak sağlamayan düzeyde bir gelirle geçmektedir.

Bu nedenle, kent yoksulluğu sorunu nasıl iyileştirilebilir ve çözülebilir sorusunun yanıtının aranması elzemdir. Bu soru, Ankara kenti için TMMOB Mimarlar Odası’nın Kent Düşleri yarışması kapsamında yarışmaya katılan bir ekip tarafından yeniden sorulmuş ve yanıtlanmaya çalışılmıştır. Turgut Özal Üniversitesi’nin 2012 yılında yürütmüş olduğu Ankara’nın Kentsel Yoksulluk Haritası çalışması, Ankara’da yoksulluk oranının en yüksek olduğu ilçelerin Akyurt (% 36,5), Elmadağ (% 32,9) ve Kazan (% 30), Şereflikoçhisar (% 25,9), Altındağ (% 17,9), Gölbaşı (% 17,1), Beypazarı (% 17), Mamak (% 10,3), Pursaklar (% 9,7) ve Polatlı (% 9,6) olduğunu ortaya koymuştur. Bu çerçevede, kent yoksullarını yoğunlukla kırsal kesimin oluşturduğunu göstermektedir. Kent yoksulluğu sorununa karşılık, kent içindeki tarım alanları ve hazineye ait kamusal tarım alanlarının, yoksul kesim için çalışma ve üretim mekanı olarak kullanılma ihtimali sorgulanmıştır. Bu kapsamda, Ankara kenti için Atatürk Orman Çiftliği alanı, kent yoksulluğuna dair bir çözüm üretme aracı olarak değerlendirilmiştir.

KENT ve EKOLOJİ

AYKUT ÇOBAN

Ekoloji konusundaki tartişmalarda genelde insanla doğayı birbirinin karşısına koyan yaklaşımlarla karşılaşırız. Ya insanı doğanın dūřmanı ya da doğayı insanın dūřmanı olarak ele alan ikici/dūalist yaklaşımlardır bunlar. Toplum-evre, kūltür-doęa vs. gibi bir takım ikiliklerle ele alınır. Būyle olduğu zaman insanın önemli özelliklerinden biri olan emekle doęa birbirinden ayrılmış olur, nerden baktığımıza bağlı olarak ya emeğin doğaya dūřman olduğu ya da doğanın emeğe dūřman olduğu būyle bir ikicilik kendisini orada da hissettirebilir. Bu ikili yaklaşım aynı zamanda emeğin doğaya bağımlılığını gizler unkū emek etkinliği hem doğada gerçekleştirilen bir etkinliktir hem de doğanın belirli unsurlarını üretim araçlarıyla beraber harmanlayarak üretimin gerçekleşmesine olanak tanıyan bir alandır. Doęa dediğimiz doğal kaynaklardan, toprağın üzerinde üzerinde gerçekleştirdiğimiz üretime kadar hepsini kapsar. Dolayısıyla, emeğin doğaya bağımlılığını da gizleyen bir yönü var. Aynı zamanda da būyle bir ikicilik emeğin doğaya katkısını da gizler. Marx'ın da dediği gibi doğada bazı kaynaklar vs.

var ama köprüler telgraf telleri, fabrikalar yok. Bunlar insanın doğaya katkıları olarak ele alınabilir.

EMEK, KENT ve DOĞA

Ben bugünkü konuşmada böyle bir emek eksenini üzerinden kent ve ekoloji arasındaki ve kentteki bir takım ölçekler arasındaki bağları ortaya koymaya çalışacağım. Buradaki ortak kesen olarak emek eksenini emek sürecini ve özellikle kentte ortaya çıkan aktörler bakımından nasıl tartışabileceğimize dair bazı ipuçlarını vermeye çalışacağım. Şimdi kente geri dönersek eğer kent dediğimiz de aslında bir takım iş yerlerinden oluşan, hanelerden, o oturma alanlarının oluşturduğu mahallelerden ve bir takım kamusal alanlardan kültür-sanat hizmetlerinin karşılandığı binalardan oluşan bir yer. Buradan yola çıkarak bir takım ölçeklere göre emek sürecinin nasıl ortak kesen olduğunu görebiliriz. Genel olarak hangi ölçekler var elimizde; hane ölçeği, işyeri ölçeği, fabrika ölçeği, mahalle ölçeği, kent ölçeği, ulusal ölçek, uluslararası ölçek diye gider. Ulusal ölçeğe de değinebilirim sürem yeterse ama kentteki bu ölçekleri, emek süreci emek etkinliği bakımından nasıl düşünebiliriz, ekolojik konular çerçevesinde ben ona odaklanacağım.

Öncelikle emekçi toplumunun biyolojik ve toplumsal yeniden üretiminden yola çıkabiliriz. Emekçi toplumunun yeniden üretimi dediğimde, emekçilerin geçinmelerini sağlamak üzere elde ettikleri kullanım değerleriyle bir takım gereksinimlerini karşılayarak ertesi gün yine emekçi olarak başlayabilmelerini kastediyoruz. Emekçi toplumunun yeni-

den üretilmesi; barınma, beslenme, kültür-sanat, eğitim vs. hizmetleri içine alan bir şey. Emekçinin sağlıklı olarak ertesi gün işe gidebilmesinin sağlanması. Aynı zamanda üreme sayesinde emeğin biyolojik yeniden üretimi de mümkün olur. Tabi Amerikan rüyasını bir tarafa bırakırsak emekçi kesimler emekçi olarak da ölümler dolayısıyla emeğin biyolojik olarak yeniden üretimi de bu bakımdan önem taşır. Her iki düzey de emekçi toplumun yeniden üretimi ve biyolojik yeniden üretimi; hane, iş yeri, mahalle, kent ölçeklerinde ekolojik koşullarla belirlenir biçimlenir. Onlardan ayrı değildir. Bunu fosil yakıt bakımından örneklersek özellikle enerji üretiminde ulaşımda hanelerde kömür yakma vs. biçiminde bu fosil yakıt özellikle kömür kullanımı mesela birincil bir yakıt kaynağı olarak karşımızda. Bunun sonucunda önemli bir hava kirliliği problemiyle karşı karşıyayız. Lanset'in, bir tıp dergisi, bir kaç hafta önce bir araştırmancının sonuçlarını yayınladı. Bu çalışmaya göre dünyadaki kentlerin yüzde 90'ından fazlası önemli bir hava kirliliği problemiyle karşı karşıya. Hava kirliliği, kanser başta olmak üzere solunum ve kalp yetmezliği vs. gibi onlarca hastalıkla ilgili bir problem ve özellikle kentlerde karşımıza çıkan bir problem. 2015 yılında havadaki kirlilik nedeniyle 3 milyona yakın kişinin erken öldüğünü görüyoruz bu çalışmaya göre. Yine fosil yakıt kullanımına bağlı olarak- kapitalist üretim tüketim örüntülerini vs. hepsini içine dahil ederek söyleyebiliriz- küresel ısınma önemli bir ekolojik problem. Gene Lanset'in raporuna göre küresel ısınmaya bağlı olarak 2017 yılında sadece bir yılda 153 milyar saat işgücü kaybı var.

Bu, emekçinin sağlığının bozulmasının yanı sıra gelir kaybına/ hane gelirinde azalmaya da yol açan bir problem. Türkiye'deki hava kirliliği problemini ele alırsak, dünyadaki diğer ülkeler ayrı seviyede olduğunu görürüz. Genellikle 1 tane falan istisna olsa da 81 ilin tamamında Dünya Sağlık Örgütü'nün verdiği hava kirliliği değerlerinin 3-5 kat üzerinde hava kirliliğiyle karşılaşılıyor. Özellikle kış mevsiminde hava kirliliği eşliğinin aşıldığını görüyoruz. Gene Türkiye için yapılan bir sürü çalışma yalnızca termik santrallere bağlı olarak erken ölen kişi sayısını 3 bin kişiye yakın olarak

belirtiyor. Hava kirliliği Türkiye’de de dünyada da emekçileri dar gelirli emekçileri işsizleri yoksullar etkileyen bir problem. Çünkü alım gücü oranından bakıldığında zenginler açısından kentin temiz yerlerine taşınma, ülke değiştirme vs. gibi şeyler mümkün. Ama emekçi açısından bunlar mümkün olamıyor. Ev içi hava kirliliği de gene önemli bir sağlık problemi. Mesela 2015 yılında 700 bine yakın erken ölüme yol açtı. Yani evde pişirme ısınma vs. gibi alanlarda kullanılan yakıtın yol açtığı 700 bine yakın dünya çapında erken ölüm vakası görüyoruz. Yalnızca fosil yakıt kullanımını ele aldığımız zaman mesela evde, iş yerinde, mahallede böyle bir ciddi problemle karşı karşıyayız.

MAHALLE, FABRİKA ve EKOLOJİK MÜCADELEDE BİRLİK

Bir termik santralde çalışan emekçiyi düşünelim. Bu termik santralin mahallade yarattığı hava kirliliğini dikkate aldığımız zaman, bunun hanede, mahallede, kentte emekçinin sağlığını bozarak, emeğin yeniden üretimiyle ilgili bir problem doğurduğunu görüyoruz. Aynı zamanda emeğin biyolojik üretimi bakımından da gene problemlidir. Başta hava kirliliği olmak üzere ekolojik problemlerin bu gibi sonuçları da var. Üreme için risk yaratan faktörler arasında arsenik, kurşun, karbon monoksit, böcek öldürücüler bir takım başka kimyasallar bulunuyor. Ayrıca radyasyon, titreşim, ısı

bunların hepsi işçilerin iş yerlerinde karşılaştıkları bir takım üreme için risk yaratan faktörler. Ama bunlar sadece iş yeriyle de sınırlı değil. Üretim sırasında ya da ürün üzerinde biriken kimyasallar gıda zinciriyle gene anne babanın sağlığını etkileyerek üreme bakımından kısırlığa kadar gidecek genetik problemler ortaya koyuyor. Gene yapılmış bir çalışmadan örnek vereyim, termik santrallerin yol açtığı hava kirliliğinin gebelerde ve çocuklarda yarattığı olumsuz etkilerden bir kaç tanesi şunlar; annede gebelik zehirlenmesi, erken doğum, bebeklerde düşük doğma olanı, havadaki kirleticilerin plesantaya ulaşması, astım riskinde artış, astımlı çocuk sayısındaki artış, dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu. Bu sadece termik santrallerin yol açtığı bir hava kirliliği. Dolayısıyla hava kirliliği üreme üzerinde etkiye yol açarak emekçinin biyolojik olarak yeniden üremesi bakımından önemli bir soruna yola açıyor. Bu da kadın üzerindeki baskıyı artıran bir problem. Çünkü genellikle toplumlarda çocuk yetiştirme kadın üzerine yüklenmiş bir sorumluluk olarak görüldüğü için çocuğun aslında hava kirliliğinden termik santrallerden ya da bir kimyasaldan hastalanması annenin sorumluluğunu yerine getirmediği olarak anlaşıldığı için erkeğin ve toplumun anne üzerindeki baskısını artıran bir boyutu da var ekolojik problemlerin. Durum böyleyken bir yandan enerjide ulaşımda ve hanelerde fosil yakıt kullanıyoruz öbür taraftan Türkiye’de fosil yakıtta 2 milyarlık doğrudan teşvik sağlanıyor. Ama aynı zamanda başta kömür olmak üzere fosil yakıtların sağlık maliyetinin 20 milyar doları bulduğu hesaplanıyor. Termik santrallerde çalışan işçiler evinde kömür yakarak hane içindeki kirlilikten etkilendikleri gibi sonra da hasta olduklarında termik santrallerin enerjisiyle ısıtılan, aydınlatılan, soğutulan hastanelerde şifa aramaya çalışıyorlar. Bunun da yıllık 20 milyar dolarlık ekonomiye maliyeti var. Böyle bir süreçte mesela sendikaların pozisyonları nedir? Yani özellikle ölçekleri dikkate alarak iş yeri, mahalle, kent, hane bakımından. Sendikalar dünyada da Türkiye’de de kendilerini fabrika ölçeğiyle sınırlandırıyorlar. Ekolojik konular gündeme geldiği zaman kendilerini iş yeri ölçeğiyle

sınırlandırıyorlar. Burada da işçi sağlığı ve güvenliği problemi yani fabrikadaki işçinin sağlığıyla ilgileniyorlar. Genellikle de ekoloji mücadelesiyle ilişkilendirme konusunda gönülsüzler. Bu ekolojik sorunların da kapitalizmle olan bağlamı ve kapitalist büyüme süreçleriyle ilgili olan bağını görmezden geliyorlar. Şimdi böyle olduğu zaman sendika kendisini iş yeri ölçeğiyle sınırlandıran ve kendi iş yerinin dışında olan bitenle ilgili-ekolojik anlamda konuşuyorum-mücadeleye çok da dahil olmayan hatta kendisini dışarda bırakan bir aktör olarak karşımıza çıkıyor. Diyelim ki işçiler iş yeri sağlığı ve güvenliği ile ilgili problemlerinden tümüyle arınmış bir ortamda çalışıyor olsunlar. İş yerinden çıkıp eve geldiği zaman, sokağa çıkıp dolaştığı zaman, kentte bir kültür sanat etkinliğine katılmak için toplu ulaşımdan yararlandığı zaman vs. o işçi hala bir takım ekolojik problemlerle karşı karşıya. Dolayısıyla bir sendikanın kendisini ekolojik anlamda iş yeriyle sınırlandırması kadar anlamsız bir şey olamaz. Orda bütün problemleri çözeniz bile başka yerlerde aynı işçi etkilenmeye devam edecek. Asbest mesela. Asbestin işçiler üzerindeki zararları 1905 yılından beri biliniyor Fransa'da ve Fransa asbestin kullanımını ancak 1997'de yasaklamış. Yani iş yeriyle ilgilendiği zaman bile fazlaca bir adım atmadığını görüyoruz. Biliyorsunuz bu aralar kentsel dönüşüm moda Türkiye'de. Eskiden yapılmış binalarda bir asbest problem var. Bu bina yıkılışında çalışan işçiler için ve o binaların yıkıldığı mahalleler ve kent için asbest çok önemli bir sağlık problemi. Asbesti bir iş yerinde yasaklamış olsanız bile sonra mahallede kentte o asbestle karşılaşmaya gene devam ediliyor. Kurşun mesela. Kurşun otomobillerde gürültüyü azaltmak üzere benzen katılan bir madde. Ve 1923 yılında kurşun zehirlenmeleriyle, işçi ölümleriyle sonuçlanan problemler de biliniyor. 1923 yılından beri kurşunun işçiler üzerindeki etkileri biliniyor. Otomotiv sanayi kurşunun yerine geçecek bir maddeye sahip aslında. Yani gürültüyü azaltmak için kurşuna ihtiyacı yok. Ama etanol üzerinde patent yok yani yaygın bir kullanımı var. Oysa kurşunlu benzin üzerinden patent alıyor otomotiv sanayi. Dolayısıyla bunu başka kullanacak olanlar

buradan kendisine de patent lisans hakkı almak zorunda. Daha çok imkan getiren bir şey olduğuna kanaat getirerek kurşun üzerinden gidiyor. Yani benzinli otomobillerde benzinin kurşuna ihtiyacının olmadığı 1923'te öğrenildi. Benzindeki kurşunun yasaklanması ise 1990'ların ortasını buluyor. Asbestte olduğu gibi önemli bir problem nerdeyse 100 yıl sonra çözülebiliyor. Meslek hastalıkları yani iş yerinde işçi sağlığı ve güvenliği problemleriyle çevre ve halk sağlığı birbirinden ayrı şeyler değil. Bunun en çarpıcı son örneği 3. Havalimanı inşaatında çalışanların hem iş cinayetleriyle ölmeleri hem kuzey ormanlarının yok edilmesi hem de işçi ölmeyip sağ kaldıysa bir takım sağlıklı koşullarda çalışmasında görebilir. Yani iş yerini, haneyi, mahalleyi, kenti ekoloji bakımından birbirinden ayıramayız. İşçi sınıfının talepleriyle ekolojik halkın talepleri arasındaki ilk temas iş yerinde sağlanır. Dediğim gibi sendikalar genellikle öyle bakmıyor. İlk temastan kastım sadece iş yerindeki problemi görmek değil. İş yerinde işçi sağlığını aynı zamanda onun mahalleye kente olan ekolojik etkileriyle beraber almak. Yani işçi sağlığı sadece çalışma ortamına, çalışma koşullarına ya da iş yerine özgülenebilecek bir problem değil. Fakat ekolojik problemlerle ilgili mücadele sendikaların kendi özgün nedenleriyle işyeri ölçeğinde hayata geçirilmezse o zaman mahallede bu mücadelede hayata geçirebilir. Şimdi sendikasızlaşma, işten atılma korkusu vs. gibi nedenler iş yerindeki o problemle uğraşamıyorsan diyelim bir taş ocağında işçi olarak çalışıyorsun. Taş ocağında o duman gürültü titreşim vs. tam bir meslek hastalığı yaratabilecek bir ortam. Ama saydığım sebeplerle iş yerinde ekolojik problemle ilgili bir mücadele yürütemiyorsan o zaman mahallede, kentte o taleple ilgili olarak o mücadelenin içerisinde yer alabilirsin. Bir de şöyle bir sav var; çevrenin korunması bir istihdam kaybına yol açar. İşçiler ve sendikalar iş yerinde mahallede kentte ekoloji mücadelesinden neden uzak duruyor? Zaten istihdam problemi var. Dolayısıyla daha çok işsizlik sorunu ortaya çıkabilir mi? Böyle değil. Genellikle işçilerin çevre önlemlerine karşı çıktığı, örneklerde, bu sermayenin bir halkla ilişkiler stajeri olarak karşımıza

çıkıyor. Bunun en son örneği 3-5 gün önce Polonya'da yakıt sözleşmesiyle ilgili taraftar konferansı vardı. Polonyadaki meşhur Dayanışma sendikası Amerika'da yerleşik bir enstitü ile işbirliği içinde. Sayfasına baktığınız zaman da görebilirsiniz sermayeden de aldığı fonlarla aslında bu fosil yakıtların kömür endüstrisinin otomotiv sanayisinin ne kadar zararsız olduğunu anlatmaya çalışan bir enstitü. Tamamen sermayenin beslediği bir enstitü. Dayanışma sendikası ile iş birliği yapıp bir bildiri yayınladı bu hafta. Orada dedi ki iklim değişikliği konusunda bunun nedenleri ve sonuçları arasında bir kesinlik yoktur. Dolayısıyla biz bu işbirliğini iklim konusunda yeni politikalar geliştirmek üzere sürdüreceğiz. Dolayısıyla Dayanışma Sendikası sanki iklim değişikliği yokmuş, küresel ısınma problemi yokmuş gibi kendisini bir sermaye kuruluşu yanında konumlandırdı. Ama aslında bu sermayenin halkla ilişkiler politikasından başka bir şey değil.

EMEK ve DOĞA KARŞITLIĞI

Dönüyoruz öbür tarafa emeğin doğaya düşman olduğu savına bazı çevreci yaklaşımlarda da rastlayabiliriz. İnsan doğa “çelişkisinden” ortaya çıkan bir takım yaklaşımlarda daha egemen. Burada gene iki eğilimden bahsedebiliriz. Bir tanesi her türlü emeğin doğaya düşman olabileceği. Yani her türlü emek etkinliğinin doğada felaketle sonuçlanabileceği. İşte çimento sanayinden tutun termik santrale, otomotive vs. varıncaya kadar her emek etkinliği için bunun geçerli olduğunu savunan bir sav. Bir de bu kadar ileri gitmemekle beraber bazı emek etkinliklerinin aslında doğaya zararlı

olduğu yaklaşımı var. Dolayısıyla zararsız olan emek etkinliğinin benimsenmesi gerektiğini söylüyor bir başka görüş. Genellikle çok büyük olmayan aile tipi çiftçilik doğaya zarar vermeyen bir emek etkinliği olarak karşımıza çıkıyor.

Mesela yeni bir moda olarak İstanbul'dan özellikle Kuzey Ege'ye kariyerlerinde az çok yer edinmiş insanların çiftçilik yapmak üzere göçtüklerini görüyoruz. Burada bir ekolojik kaygı da sezilebilir. Ama işte onda da tek başına kurtuluş mümkün değil. İstanbul'un kirinden pisliğinden gürültüsünden kaçalım biz doğayla barışık çiftçilik yapalım diye gelenlerin tepesinde mesela Biga'da olduğu gibi 15 tane termik santrali var çevrede bir kısmı kurulmuş bir kısmı kurulmak üzere olan. Şimdi siz oradan bir toprak aldığınızı düşünün ekolojik bir tarım yapacaksınız diye. Bu mümkün değil tabi. Hane ölçüsünde ekolojik bir yaşam kurulabilir diye küçük bir çiftlik düşündüğünüz zaman mahalle kent ölçeklerinden bağımsız hareket etmek mümkün olamıyor. Ama emeğin doğaya düşman olduğu savın bir yönü de şu doğa sanki boş zaman etkinliklerinin gerçekleştiği bir alan olarak görülüyor. Çalışmanın kendisi kirletici ve insan içinde bazı problemler de ortaya çıkaran bir süreç. O zaman biz çalışma dışı bir alan olarak doğaya kaçalım. Boş zaman etkinliği olarak doğaya kaçış. Fakat boş zaman etkinlikleri birbirine alternatif olabilecek etkinlikler. Diyelim ki ormanda piknik yapmakla ilgili bir boş zaman etkinliği olacaksa doğaya kaçış, sermaye şimdi tek tek ağaçları satmaya başladılar biliyorsunuz orman kanunu değiştirdiler. Dolayısıyla sermaye sizi oraya sokmayabilir. Çünkü onun dikili ağaçları. Ama onun alternatifi olarak diyelim ki kıyıda plaj voleybolu oynayabilirsiniz. Bu bakımdan boş zaman etkinliği olarak doğayla içli dışlı olma geçici arazi ve alternatifi olan bir etkinlik olabilir. Ama emek etkinliği için böyle bir şey söz konusu değil. Emeğin doğayla etkileşimi sürekli kaçınılmaz ve yerine başka bir şey konulamayacak bir etkinlik. Dolayısıyla böyle bir boş zaman etkinliği olarak görmek yerine emek etkinliğinin doğa etkileşiminin yaşamın her alanında her pratiğinde ortaya çıkabilecek bir etkinlik olarak düşünülmesi ve bunun bir başlangıç noktası olması önemli. Şöyle ki mesela burada

biz konuşurken doğaya zarar vermeyen bir etkinlik olsa da doğayla her türlü her anlamda bir etkileşimimiz söz konusu. Aydınlatmak için, ısıtmak için enerjiye ihtiyaç var. O enerji ya HES'lerden ya da termik santrallerden geliyor. Açarlar-sa nükleerden gelecek. Dolayısıyla da biz burada çimento fabrikasında çalışmazken burada otururken bile doğayla bir etkileşim içerisindeyiz. Mesela ben evde bilgisayar başında bir yazı yazarken bilgisayar için gereken elektrikten ısınma kadar doğayla etkileşiyorum. Emek etkinliğini böyle bir çıkış noktası olarak ele alırsak emek ve emek etkinliğinin ve çevre mücadelesinin arasında bir takım bağlar kurmak da mümkün hale gelebilir. Yani evde iş yerinde mahallede kentte verilecek mücadelenin ortak keseni emek etkinliğinin doğayla az ya da çok bir etkileşim içerisinde olmasıyla alakalı. Dolayısıyla böyle bir çıkış noktası ölçekler arasında belirli bir geçişkenliği sağlamamıza olanak tanır.

DAYANIŞMACI, ORTAKLAŞMACI, EŞİTLİKÇİ PRATİKLER

Şimdi buradan kent ölçeğine geçerse kent ölçeğinde de Bilge arkadaşımız da anlattı kent özellikle siyasal iktidar ve sermaye için rant yaratım ve paylaşım alanı. Bu sürecin kendisinde ekolojik değerler çerçevesinde bir rant yaratma faaliyeti var. Mesela orman manzaralı, deniz manzaralı konut vs. gibi ekolojinin üzerinden de bir rant yaratımı. Söz konusu bir takım projeler o ekolojik varlıkları hedef alarak gerçekleştiriliyor. 3. Havalimanı öyle, Kuzey ormanları üzerindeki ekolojik varlıklar aynı zamanda rantın hedefi haline geliyor

ya da Kanal İstanbul'da bunu görebiliriz.

Bir başka açıdan üretim bakımından ele alırsak burada da bir üretim etkinliği hem yerel kaynaklar kullanılarak harekete geçiriliyor hem de bir takım kirlilik o yerel alanda kalıyor. Diyelim ki Soma'nın kömürlerini kullanıyorsunuz. 50 km ilerde de bir termik santral var. Dolayısıyla da oradaki kömürler de oradaki termik santral çerçevesinde ortaya çıkan kirlilik de gene o yerelde kalıyor. Ama yaratılan artık ürün ve artık değer o yerel alanının dışına aktarılıyor. Bu bakımdan aslında yine ekolojik açıdan bir ekolojik dönüşüm çelişkisinden söz edebiliriz. Ekolojik sorunların yerelde bırakıldığı ama artık ürünün servislerin gelirlerin o yerel dışında elde edildiği böyle bir ekolojik dönüşüm çelişkisi gene kent ölçeğinde söz konusu. Kent aynı zamanda emeğin yeniden üretimi çerçevesinde de önem taşıyor. Çünkü hanede mahallede olduğu gibi kentte de gene emeğin yeniden üretimi söz konusu. Kolektif tüketim denen toplu taşıma, eğitim, sağlık, sanat, kültür vs. bu gibi etkinlikler gene emeğin yeniden üretimi çerçevesinde değerlendirilebilecek bir takım etkinlikler. Bunlar da kent ölçeğinde gerçekleşir. Kentlerdeki yeşil alanlar ya da insanların gezmeleri, yürümeleri, biraz nefes almak için çıkabileceği yerler de gene emeğin yeniden üretimi çerçevesinde değerlendirilir. Kentlerin kirli olması ekolojik problemlere saplanmış olmasından en çok zarar görenler emekçi kesim iş yerinde işçi olarak hanede bir takım kullandığı enerjiler yeme içme alışkanlıkları o yiyeceklerdeki kimyasallar bu zarara yol açan etkenler olarak düşünülebilir. Mahallede yine bu kirlilikten etkilenen kesimler olarak emekçileri görürüz. Kentte de havası kirli vs. ekolojik sorunların yoğun olduğu yerlerin emekçi kesimlerin oturdukları yerler olduğunu söyleyebiliriz. Dolayısıyla kentte ekolojik sorunların çözümünden en çok yarar sağlayacak olan kesimler de emekçi kesimler çünkü en çok onlar zarar görüyor. Bu da bize bir kent yönetiminin ekolojik anlamda hangi kesimlere yönelik olarak hizmet götüreceği sorusuna da karşılık düşer. Diyelim ki belediye yönetimi neyi koruyacak kim için koruyacak hangi yöntemlerle koruyacak bu gibi sorular bu bakımdan önemli. Şimdi Tarık üzerinde

durdu bu yöntemlerin bazılarında. Bir tanesi yasaklamalar, cezalar, düzenleyici faaliyetler. Yasak koyabilirsiniz filtre zorunluluğu getirebilirsiniz. Bir kısmı piyasa önlemleri olabilir vergi koymak vs. gibi ekolojik yıkımı azaltmak için piyasa mekanizmalarından yararlanılması. İdari olarak bir takım katılımcı araçlar olabilir. Diyelim ki imar planı askıya çıktığı zaman yurttaşların ona itiraz hakkı var. İtirazları eğer değerlendirilmezse kesinleşen imar planını yargıya taşıyabilirsiniz gibi katılımcı araçlar olabilir. Günümüzde daha çok müşterekler üzerinden yürüyen bir tartışma var. Ben sözcüğün yaygınlaşması açısından burada da tekrar ederek ortaklaşım kullanıyorum müşterek yerine. Bu ortaklaşım üzerinden giden bir takım modeller olabilir. Ortaklaşım denmiş mahalle meclisi iş yeri meclisi kent konseyi mahalle komitesi isminin önemi yok ama bu gibi bir takım topluluk mekanizmaları devreye sokulabilir. Diyelim ki mesela çöp toplama faaliyeti kentin önemli bir sorunu. Bir de atık toplayıcılar diye de özellikle zor koşullarda çok düşük bir gelir elde edilerek yapılan bir faaliyet var. Bu atık toplama işinin atık toplayıcılarla beraber kent yönetimiyle beraber ortaklaşım oluşturarak.. buradaki ortaklaşımdan kasıt şu: kendi kararlarını kendilerinin aldıkları ve o kararları hayata geçirdikleri bir mekanizma. Ama bunun aynı zamanda geçimlik bir üretim olması. Geçimlik bir üretimin önemi şu: bu eğer metalaştırıcı ticarileştirici bir faaliyet ise o zaman mevcut piyasa ilişkilerinden de bir farkı kalmıyor. dolayısıyla atık toplayıcılarının belediye yönetimiyle birlikte karar alıp hayata geçirdikleri iş güvencesine bir takım sağlık güvencesine kavuştukları bir takım mekanizmalar üzerine düşünülebilir. Ya da doğal kültürel bir takım varlıkları mahalle meclisi, mahalle müşteregi, mahalle komitesi vs. gibi adlar altında korunması söz konusu olabilir. Gene burada birlikte karar alıp gene o kararları hayata geçirildiği mekanizmalardan söz ediyorum. Tabi burada kooperatif modelleri olabilir. Üretici kooperatifler söz konusu olabilir. Yine de benim açımdan önemli nokta kooperatiflerin bir gelir getirici faaliyet olarak öngörülürken bunun geçimlik ekonominin dışına çıkmamasının önem taşıması. Yani

burada bir 10 kişilik kooperatif kurup sonra tüccardan ürün alıp üzerine yüzde 40 payla bunu sattığımız zaman bunun içerisinde dayanışmacılık ortak karar alma eşitlik böyle şeyler görmüyoruz. Dolayısıyla geçimlik ekonomi burada bir anahtar sözcük olabilir. Diyelim ki mahallede boş alan var. Belediye yönetiminin ayırdığı bir takım yerlerde üretici faaliyetler içerisinde olacak kolektif anlamda bir kooperatifin hayata geçirilmesi üzerinde durabilir. Fakat bunlar genellikle şöyle bir problemi ortaya çıkarıyor; şimdi iş yerinde ortaya çıkan hanede mahalle de ya da kentte ortaya çıkan sorunlar sadece o yerelle ilgili sorunlar değil. İşte Türkiye'nin kapitalist birikim rejiminden Türkiye'nin enerji kullanmasında Türkiye'nin birikim modelinin nereye yerleştirildiğinden dolayısıyla siyasal iktidarla ilgili olarak ve merkezileşmiş bir sermayenin yaptığı planlamaya göre yürüyen bir süreçten söz ediyoruz. Yani belirli bir termik santrale karşı çok ciddi bir kent mücadelesi verildi. Biz bunu istemiyoruz. Tamam eğer başarıya ulaşırsa ki genellikle ulaşmıyor yerelde kaldığı için. Bunun sonucu olarak bu kente değil başka bir kente termik santrale kuruluyor. Dolayısıyla bir mücadele yerel düzeyde kaldığı sürece o mücadelelerin başarı olasılıkları çok düşük kalıyor. Bu bakımdan iş yerinde, evde, mahallede, kentte verilen mücadelelerin tek başına başarılı olması mümkün olmadığı gibi bu ölçüklerin yani iş yeri mahalle hane ölçeğinin kentte bir araya gelip tek bir güç olarak ortaya çıktığı durumda da yerel hala yeterince başarılı olabilecek bir ölçük olarak karşımızda durmuyor. Çünkü dediğim gibi kapitalist birikim rejimi ve sermaye hareketleri çerçevesinde bir yerde engel olduğumuz şey başka bir yerde karşımıza çıkabilir. Ama yerel de militan olup ulusal ölçekte örgütlenmemesi demek ekolojik mücadelenin kentte yenilgiye sonuçlanacak bir mücadele olarak karşımıza çıkmasına neden oluyor. Yani Türkiye'deki dünyadaki örneklerden bugüne karşılaştığımız durum bu. O bakımdan ulusal ölçeği siyasal iktidar talebini hiçbir zaman bir tarafa atılarak ekoloji ve kent arasında ekolojik sorunların kentte çözülmesi anlamında bir başarı elde edilmesi çok mümkün görünmüyor. Yerelde birlikte olup sonra ulusal ölçeğe çıkıldığı zaman bir

vekaletçi siyaset güdülməsi aslında başarısızlığı hazırlayan da bir yaklaşım. Yani vekâletten kastım bir avukata vekalet veriyor sen bunu hukuk yoluyla koru diye ya da bir milletvekiline vekâlet veriliyor sen mecliste bu çalışmayı yürüt diye.

Toparlayarak söylersem Sendikalar kendilerini iş yerine hapsedtikleri zaman ekoloji mücadelesini kendisini mahalle ya da kente hapsedtiği zaman ne işçi sınıfıyla ekolojik mücadele arasında bir bağ kurulabiliyor ne de o yerel ölçekte verilen mücadele kendisini bir üst ölçğe sıçratmadığı sürece bir başarı elde edilebiliyor. Dolayısıyla öncelikle yerel ölçekte iş yeri hane mahalle ve onları birleştiren kentte bir mücadelenin çeşitli aktörler arasında birleşilerek inşa edilmesi, sendikalar iş yerleri vs. bunun içerisinde ki bunu kolaylaştıracak bir unsurda zaten bu mücadelelerin sosyolojik alanının emekçilerden oluşması. Yani ya kendi adına çalışan küçük esnaftır ya fabrikada çalışan işçidir veya bir memurdur. Yani kentte ekoloji mücadelesi verenler zaten emekçi kesime dahil olanlar dolayısıyla da iş yeri ve kentte yürütülen ekoloji mücadelesinin sosyolojik anlamda bir birliği var ama örgütler arasında ya da mücadeleyi yürütenler arasında böyle bir birliktelik yok. Son olarak böyle bir mücadelenin sadece kentte verilmesi kent ölçğinde bir birliktelik olsa bile hala yeterince bir başarı koşulu getirmiyor. Aynı şekilde kentte yer alan aktörler arasında yer alan birlikteliği örgütlenmenin siyasal iktidar talebine de dönüşmesi gerektiğini düşünmekteyim. Teşekkürler.

DÜNYADAN YEREL YÖNETİM DENEYİMLERİ

PINAR YÜKSEK

Hepimizin malumu olduğu gibi Türkiye günden güne etkileri artarak hissedilen bir krizin içerisinde yeni bir seçime doğru gidiyor. Yaşadığımız rejim değişikliğiyle birlikte seçimler büyük oranda anlamını kaybetti bir tek adam rejimi inşa edildi ve Türkiye şuan bu rejimle yönetiliyor ve bu rejim altında hem bir ekonomik kriz hem bir siyasi kriz yaşanıyor. Ama baktığımız zaman muhalefet hareketi de değişen rejime karşı değişen bir direnme stratejisi ortaya koyma noktasında oldukça yetersiz kalıyor. Çıkarılan belediye başkanı adayları olsun, muhtar adayları olsun kapalı kapılar ardında belirleniyor, halk bu sürece dahil edilmiyor, sürecin nasıl işleyeceğinin son mercisi de yine başka bir tek adam oluyor aslında. Bu yüzden bugün Haziran Hareketi'nin böyle bir sempozyum düzenlemesini çok anlamlı buluyorum. Nasıl bir yerel yönetim istediğimizi tartıştığımız, nelerden şikayetçi olduğumuzu hep birlikte konuşabildiğimiz böylesi ortamlar bulmak ne yazık ki bugünlerde oldukça zor bulunuyor.

Ben de bugün ekonomik ve siyasi kriz altında yaşanan iki farklı yerel yönetim deneyimden bahsetmeye çalışacağım.

Her ne kadar ülkemizde siyasi iktidarın derinleştirdiği bir kriz yaşansa da neoliberalizmin ve kapitalizmin krizi tabiki sadece Türkiye'yle sınırlı değil. Dünyanın her yerinde benzer sıkıntılar yaşıyor. Bahsedeceğim iki örnek de krizin en ağır yaşandığı iki ülkeden. Biri Brezilya'dan Porto Alegre kentinden biri İspanya'nın Barcelona kentinden. Kuşkusuz başka koşullar altında, başka siyasi ortamlar, farklı coğrafyalardan gerçekleşen hareketler. Ancak bu deneyimler etkisini daha da ağır hissetmeye başlayacağımız kriz koşullarında bizlere ilham vermesi, ve her şey değişirken aynı kalmaya devam etmenin yanlışlığını ortaya koyması açısından önemli olduğunu düşünüyorum. Bu iki kentin özneliği yaşanan ağır ekonomik kriz ve peşi sıra gelen siyasi krize karşı birleşik bir mücadele anlayışla tabandan yerelden örgütlenerek aslında "Başka bir dünya mümkün" sloganını hayata geçirmeyi başarabilmiş olmalarından kaynaklı. Bu iki deneyimi iki başlık altında inceleyebiliriz.

POLİTİK ARKA PLAN

İlk başlık politik arkaplan olabilir. Her iki deneyim de geçmiş mücadelelerin toplumsal hareketlerin ayak izlerine basarak büyüyor ve güçleniyor. Geçmişlerinde varolan mücadeleler, başarılı deneyimler başarısız deneyimler hepsi bu iki örneğin hayata geçmesinde oldukça önemli. Bu yüzden nasıl bir siyasi ortamdan geldikleri sorusunun önemli olduğunu düşünüyorum.

Brezilya Latin Amerika'nın en yoksul ülkelerinin tesine dünya ölçeğinde en büyük on ekonomik güçten biridir yine de dünyada gelir eşitsizliğinin en çok göze battığı ve bunun son 30 yılda hızla arttığı bölgelerden biri. Latin Amerika ülkelerinin toplumsal hareketler geçmişini anlatmaya zaman

yetmez ama Brezilya özelinde halk 21 yıl süren askeri cuntaya karşı yıllarca mücadele etmiş, yıllarca kendi söz hakkını ve egemenliğini talep etmiş. Talepleri Brezilya İşçi Partisinde karşılık bulmuş. 1985 yılında yönetimi sivillere devri sonrasında hazırlanan 1988 Anayasası'nın ardından yapılan yerel seçimlerde İşçi Partisi hali hazırda yürüyen mahalle dernekleri aracılığıyla gerçekleştirilen geniş katımlı toplantılarla halkın güvenini kazanarak iktidara gelmiş.

İspanya'ya bakacak olursak 2008 ekonomik krizinin yaşattığı çöküşün ardından büyük direniş hareketlerine sahne olan bir ülke. Yaşanan ekonomik krize, yolsuzluklara, geleneksel siyasi kurumların halkın ihtiyaçlarına cevap verememesine karşı halkta büyüyen tepkiler Öfkeli hareketinde ve 15M meydan işgallerinde ifadesini bulmuştu. Meydanlar daha iyi bir gelecek isteyen on binlerce insana ev sahipliği yaptı. Halk doğrudan demokrasiyi katılımcılığı deneyimledi. Gezi sonrası forumlarda ve birleşik haziran hareketinde alışkın olduğumuz haliyle 15-M direnişçileri meydanlardan mahalle meclislerine (circles) çekildiler. Özellikle ipotekli konutları tahliye zorlanan halkın direnişine ön ayak oldular. Eğitim ve sağlık haklarının korunması mücadelesine ağırlık verdiler. Podemos, 15-M'in doğrudan uzantısı değilse de, halk nezdinde Mayıs ruhunun temsilcisi oldu. Ancak harekete katılanların deyimiyle 'sokakları, meydanları aldık, meclise girdik' ancak değişim 'yukardan kurumlarla engellendi'. Fakat, Birçok insan meydan işgalleriyle birlikte ilk defa doğrudan demokrasiyi, katılımı, değişim ihtimalini deneyimlemedi, bu sistemde yaşamak zorunda olmadıklarını anladı ve cesaretlendi. Kazanılan bu cesaretle birlikte cümlelerine "O yüzden bizde şehri geri kazanmaya karar verdik." diyerek devam ediyorlar. Yaşadıkları deneyimlerin yanlışlarından ders çıkarıyorlar ve şehri geri kazanmak için yola koyuluyorlar. Şehri geri kazanmak, Müşterek Barcelona hareketinin meclis temelli örgütlenmesinde, tabana dayanan insiyatifinde ve birleşiklik anlayışlarında vücut buluyor. Toplumsal hareketler böylelikle politik bir hedef etrafında örgütlenerek şehirde iktidara geliyorlar.

NASIL BİR YEREL YÖNETİM

İkinci başlık : Nasıl bir yerel yönetim anlayışı? Müşterek Barcelona hareketi 2014 bir yerel seçim hareketi olarak ortaya çıkmış ve bir seçim hareketi olmanın ötesine geçerek farklı bir yerel siyaset anlayışının nasıl olacağını somutta göstermiş bir hareket. Şehri Geri kazanma vurguları burada anlam kazanıyor. Yerel seçimler şehri geri kazanmanın bir parçası ya da bir aracı sadece. Bu yüzden sıklıkla amaçlarının yerel seçimleri kazanmaktan öte bir şey olduğunu vurguluyorlar. Şehri geri kazanmak yurttaş kontrolü altında olan yeni, şeffaf ve katılımcı bir yerel yönetim modelinin uygulamaya konulması aynı zamanda da ekonomik ve politik krize cevap vermek için adil, yeniden dağıtım ve sürdürülebilir politikaların uygulanması anlamına geliyor. Yerelden yola çıkarak aslında sistemi değiştirmeyi hedefliyorlar.

Seçim günü gelip çattığında oy isteme üzerine kurulmayan, ilk adımda yereli ve onun sorunlarını çözmeyi merkeze koyan, onların deyimiyle “şehri geri kazanma” üzerine oturtulan ve meclisler temelinde örgütlenme anlayışını benimseyen bir hareket. Peki bu iddialarını nasıl gerçekleştiriyorlar? Katılımcı, şeffaf, adil bir yerel yönetim modeli oluşturmak için neler yapıyorlar?

İlk adım olarak yerel seçimleri ve şehri geri kazanmayı hedefleyen tüm yurttaşları bir araya getirmeyi önlerine koydukları bir başlangıçları var. Oluşturulan her bir birimin kentin sosyal gerçekliğinden ortaya çıkması, bizzat yurttaşlar tarafından yönlendirilmesi ve mümkün olan en geniş desteğe dayanması bir araya geliş ilkeleri. Cinsiyet eşitliği ise gözettilikleri en önemli ilke. Bu ilkelerini “Feminist olmayan bir devrim, ismine layık değildir” olarak açıklıyorlar. Şehri, şehrin bütün bileşenleriyle bir araya gelerek geri kazanabileceklerine inanıyorlar. Daha önce seçim siyasetine hiç

katılmayan yurttaşların yanı sıra siyasi partilerle de ortak çalışıyorlar. Bu da aslında onların önceki deneyimlerden çıkardıkları bir ders.

Çalışmanın ilk aylarında Barcelona Müşterek Hareketi'nin yurttaşlığa ve medyaya temsil edilmesi için bir takım sözcüler hareketi halka açık bir etkinlikle duyuruyorlar. Tüm yurttaşları ve benzer düşünen politik güçleri harekete katılmaya ve kendileriyle birlikte olmaya davet ederken aynı zamanda da kentten ekonomik, politik ve sosyal bağlamını ve platformun ana hedeflerini özetleyen manifestoyu da tanıtıyorlar. Böyle bir manifesto yayınlayarak bir yurttaş hareketi olarak sadece yerel düzeydeki politikaları değil sistemin kurallarını değiştirmeyi ve başka bir siyasetin yeni yollarını yaratmayı hedeflediklerini ilan ediyorlar. Çeşitli muhalefet dinamiklerini kendi özgünlüklerini de gözeterek birleştirmeye çalışıyorlar. Seçim programlarını vaatleri alt alta dizerek değil bir siyasi program olarak hazırlıyorlar. Bu amaçla da mahallelerin bütün bileşenlerinin bu etkinliklere katılması için çaba sarf ediyorlar. Birlikte hareket etmenin koşullarını birlikte tartışarak oluşturuyorlar. Her kentte sadece bir yurttaş platformu olması bu yüzden önemli. Eğer birden fazla platform belediye için adaylığını koyarsa ilgili herkesi, somut hedefler ve öneriler etrafında bir araya gelmeye ve belediye seçimlerinde rekabet etmek yerine işbirliği yapmaya çabalamışlar. Büyük oranda da bu birleşikliği sağlamışlar.

Gerçekleştiren bu etkinliğin ardından çalışmaya en iyi bildikleri yerlerden yani mahallelerden başlıyorlar. Tüm mahallelerde bu birlikteliği anlatmak adına etkinlikler düzenleniyor. Mahalle etkinlikleriyle hem hareketin adını duyurmayı hem de mahalle sakinlerinin endişelerini ve önerilerini dinlemeyi amaçlıyorlar. Başka bir yerel siyaset mantığını göstermenin ilk adımını buradan başlıyor. En küçük birimden en büyüğüne kadar gerçekleştirilen bu etkinlikler dizisi halka kendilerini tanıtımalarının yanı sıra gittikleri bölgelerde bir tartışma alanı bir nevi meclisler oluşturmalarını sağlıyor.

Müşterek Barcelona Hareketi'nin seçim sürecini anlamak için hareketin yapısına bakmakta fayda var. Platformun ya-

pısı her yerele göre farklılıklar gösteriyor çünkü yapı yerelin ihtiyaçları doğrultusunda belirleniyor. Temel ilke her yerelin yatay, şeffaf ve katılmak isteyen yurttaşların katılımını sağlamak için açık bir yapıya sahip olması çünkü kendi ifadeleriyle; “Demokratik devrim, vatandaşların aktif katılımı ve toplu olarak tasarlanan öneriler olmaksızın imkânsızdır.” Bu ilkelerle herkesin tartışma ve karar verme alanlarında kendilerini rahat hissetmesini, insanların hareketteki faaliyetlerini iş ve bakım sorumluluklarıyla birleştirebilmelerini ve yaş veya gelirin katılım için bir engel oluşturmamasını sağlamaya çalışıyorlar. Bunun için her yerel bu temel ilkeler etrafında kendine özgü yöntemler geliştiriyor.

KATILIMCI ÖRGÜTLENME

Hareketin yapısı genel olarak 4 başlıkta toplanabilir; bölgesel komiteler, koordinasyon, teknik komiteler, ve diğer alanlar. Bölgesel komiteler mahalle gruplarından ve mahalle koordinasyonundan oluşuyor. Mahalle komiteleri katılmak isteyen tüm yerel sakinlerin bulunduğu mahalle veya bölge meclisleri. Bu meclisler mahalle sakinlerini katılmaya teşvik ediyor, mahallenin durumunun, sorunlarının tespitini yapıyor. Politik gündemli tartışmalar hazırlıyor. Mahalleyle ilgili bilgi ve deneyime katkıda bulunabilecek sivil toplum kuruluşlarıyla-kendi özgünlükleri dikkate alınarak-, toplumsal hareketlerle ilişki kurarak komiteyi genişletmeye çalışıyor. Her mahalle grubundan iki kişi mahalle koordinasyonunda görevli. Böylelikle hareketin bütünlüklü bir siyaset yapması sağlanıyor. Mahalle koordinasyonu Müşterek Barcelona hareketinin mahalle meclislerinin iletişimi kolaylaştıran bir alan. Seçim programını oluşturmak amacıyla fikir alışverişi

yapılıyor ve mahalle komitelerinden çıkan öneriler tartışılıyor. Mahalle koordinasyonu genel koordinasyonla mahalle meclisleri arasında bir köprü işlevi görüyor.

Teknik komiteler hareketin işlemesi için gerekli olan günlük görevleri yürütüyorlar. İçerik komitesi, iletişim komitesi tutun da lojistik komitesine kadar spesifik alanları kapsıyor. Her alan kendi büyüklüğünü ve organizasyon yapısını kendi belirliyor. Komitelerde görev almak isteyenlerin mahalle komitelerinden istek göndermeleri yeterli oluyor.

İçerik komitesi: Politika Gruplarının kurulmasını, işleyişini ve seçim programı için tekliflerin hazırlanmasını koordine ediyor.

İletişim komitesi: iletişim stratejisini planlama ve yürütmeden sorumlu. Çalışma alanları; web sitesi ve sunucu, grafik tasarım, sosyal ağlar, basın, video, akış, postalama, çeviri ve düzeltme.

Birleşme komitesi: Müşterek Barcelona'nın siyasi güçlerle ilişkilerini yönetiyor ve bunu mümkün kılmak için çalışıyor.

Koordinasyon, hareketin yönetim alanı. Acil, operasyonel kararlar alıyor ve genel kurulda alınması gereken önemli stratejik kararları belirliyor. Bu grup, sürecin küresel bir görünümünü (strateji, yol haritası, genel takvim, güncel olayların analizi, vb.) Ve organizasyonun geri kalanını koordine etmekten sorumlu. Platformun sözcüleri ve seçmen adayları ve destek ekipleri, her teknik komiteden iki temsilci, diğer alanlardan davetlilerden oluşuyor. Koordinasyonun içinde genel kurulda yer alıyor. Bu, özellikle stratejik kararlar ve iç organizasyon açısından, Müşterek Barcelona'da iletişim ve karar alma için en önemli alan. Platformun komitelerinde veya gruplarında aktif olan herkes katılabiliyor. En az iki haftada bir toplanıyor. Genel kurul, tüm vatandaşlara karar verme yetkisini açabiliyor.

Diğer alanlar ve süreçler politika grupları, kampanya komitesi ve yaratıcı ağlardan oluşuyor.

Politika komitesi farklı politika alanlarında faaliyet gösteren kurum ve kişiler için toplantı ve katılım alanlarıdır. Ana rolleri, hareketin politik konumlarını tartışmak, doğrulamak, kendi alanlarıyla ilgili konuları değerlendirmek ve

seçim manifestosuna ilişkin teklifler hazırlamak. Eğitimden yoksulluğa, ekonomiden, cinsiyet ve cinsel çeşitliliğe kadar geniş politika grupları var.

Kampanya komitesi seçim kampanyası sırasında aktif olan bir komite. Seçim kampanyasının günlük planlaması ve yürütmesinden sorumludur.

Yaratıcı ağlar bir grup sanatçı ve tasarımcı, Barcelona Grafik Özgürlüğü Hareketi ve bir siber aktivist ağı olan SomComuns'dan oluşmakta. Bu ağlar harekete katılmanın olası yollarını çeşitlendiriyor ve iletişim faaliyetine katkıda bulunuyorlar.

SİYASAL SOSYA HAREKETLER KOORDİNASYONU

Müşterek Barceleno hareketi, partilerin koalisyonu değil. Katılan herkesin kimliğine saygılı, parçaların toplamının ötesine geçen ve daha önce seçim siyasetine hiç katılmayan insanlara açık olan yeni bir alan olarak inşa ediliyor. İlgili politik gruplar için de herhangi bir kota yok. Barcelona En Comú seçim listesi de, siyasi güçler ile eylemciler ve cinsiyet eşitliği arasındaki denge hesaba katılarak oluşturuluyor. Aday listeleri seçim süreçlerinin en küçük parçalarından biri. En yoğun çaba seçim programlarını oluşturmada harcanıyor.

Seçim programlarını oluşturma süreci, 2014 yazında, Müşterek Barcelona Hareketi'nin(katılmak isteyen herkese açık olan) farklı mahalle ve politika gruplarının kendi alanlarının

tespitini gerçekleştirerek başlamış. İlk ayların çalışmalarının meyvesi olan politika grupları, 2014 yılı sonunda hareketin programının çerçevesini oluşturuyor. İlk taslak toplantılarda ve online platformlarda tartışılıyor. Politika komiteleri yapılan tüm tekliflerin fizibilitesini topluyor, özetliyor ve geliştiriyorlar.

Porto Alegre'ye baktığımızda ise katılımcılığı ve şeffaflığı katılımcı bütçe deneyimiyle sağlıyorlar. 1988 yerel seçimlerinde İşçi Partisinin başını çektiği "halk cephesi" olarak bilinen sol koalisyon Porto Alegre belediyesinin yönetimine geldi. Şehrin yeni yönetimi daha sonra Brezilya'da bir kaç yüz belediyenin ve Latin Amerika'da birçok başka bölgenin deneyimleyeceği yenilikçi bir çabaya girişti: Şehir sakinlerinin belediye bütçesinin belirlenmesine katılımının sağlanması yani katılım bütçe deneyimi. Katılımcı bütçenin amacı müzakereler ve katılım yoluyla şehir yönetiminin birlikte ve halkın belirlediği kriterlerle yürütülmesini sağlamak. Bütçenin katılımcı bir şekilde belirlenmesi ile belediye meclisi üyeleri ile bireyler arasındaki dikey hiyerarşi kırılmak istenmiştir. Katılımı en alttan başlatmak, bu sürecin hali hazırda organize olmuş çıkar gruplarının etkisi altına girmesini engellemiştir.

Bu bütçeleme uygulamasında vatandaşlar doğrudan karar verme sürecinde yer aldıkları için yıl boyunca birçok forum gerçekleştirilmekte ve böylece vatandaşlar kamu kaynaklarının ne şekilde kullanıldığını izleme, sosyal politikalar arasında tercihte bulunma ve kamusal kaynakları önceliklerine göre dağıtma fırsatı bulabilmektedir. Bu uygulama sayesinde, gelir düzeyi düşük ve politik açıdan dezavantajlı kesimlerin de karar alma süreçlerine katılma fırsatı oluşmaktadır. Öte yandan, bu tür bir anlayış ile mümkün olduğunca açık ve toplumsallaşmış bir bütçeleme sürecinin oluşturularak geçmişten bu yana süregelen yolsuzlukların ve benzeri sorunların ortadan kaldırılması mümkün olabilmiştir.

Porto Alegre'yi başarılı kılan ve diğer benzer uygulamalardan ayırt eden husus, bu modelde halkın kendi sorunlarını tartışacağı mekanizmaları kurmayı başarması ve bu mekanizmalardan geçerek halkın belediye yönetimine katılımı-

nı sağlayan demokratik katılım mekanizmasını sürekli işler hale getirmesidir. Porto Alegre'deki katılımcı bütçeleme modeli, eş zamanlı paralel bir mekanizma ile işlemektedir. Bir yanda, bölgesel düzeyde yapılandırılmış ve mahalle temelli katılımlarıyla örülen sistem, diğer yanda bununla eş zamanlı olarak ve tematik bir mantıkla oluşturulan halk meclisleri bulunmaktadır. Porto Alegre modelinin ilk düzeyi, mikro yerel düzeydir. İkincisi düzeyi ise, mahalleleri oluşturan bölgelerdir. Kent sakinleri tarafından mikro yerel düzeyde (mahalleler) dile getirilen somut öneriler, bölgesel düzeyde öncelikleri belirlemek üzere sıralanıp sınıflandırılır. Üçüncü düzeyde, belediye yatırımlarını bölüştürmek için şehrin farklı bölgelerinin önceliklerini bir araya getiren “Katılımcı Bütçe Konseyi” yer alır. Eş zamanlı çalışan tematik halk meclisleri ise dinamik bir yapıdır ve belli konularda çözüm üretmeye odaklıdır. Mikro yerel düzeyde mahalle, sokak ve apartman ölçeğinde örgütlenmiş küçük gruplar, kendi önemli meselelerini kamusal alanda tartışırlar. Bölgesel düzey 16 alt düzeye bölünür. Bunlar, genellikle en küçüğü Bu bölgelerde, her bir mahallenin sorunlarını kıyaslamak, karşılaştırmalı değerlendirme yapmak ve öncelikleri belirlemek gerekir. 16 bölge forumu için belediye sözcülüğü yapacak delegelerin sayısı belirlenir ve katılımcı bütçe konseyinin üyeleri atanır. Katılımcı Bütçe Konseyi, piramidin en üstünde yer alır. 16 alt bölgenin ve 16 tematik meclisin her biri iki daimi konsey üyesi ve iki vekil seçer.. Belediye yönetimini temsil edenlerin tartışmalara katılma hakkı olmakla birlikte oy kullanma hakları yoktur.Porto Alegre’de katılımcı bütçeleme süreci olumlu sonuçlar ortaya koymuştur. Örneğin 2002 yılında mahalle düzeyinde yapılan toplantılara 17.200 kişi katılmıştır. Katılımcılar daha çok düşük gelir grubundan olanlar ile kadınlar ve gençlerden oluşmaktadır.Böylelikle halk tartışarak, konuşarak, ikna olarak şehir yönetiminde birincil karar alma mekanizması haline getirilebilmiştir.

Kriz altında bir şehrin ihtiyaçlarına göre inşa edilmiş, alkın kendi gücüne dayanarak oluşturulan, tabandan örgütlenen, ve birleşik bir muhalefet anlayışına sahip olan bu iki yerel yönetim deneyimi farklı bir dünyanın farklı bir anlayışın

mümkünlüğü kanıtlar nitelikte. Umuyoruz ki memleketimizde böylesi örnekler yaratabilir ve katılımcı, demokratik ve birleşik bir yerel yönetim anlayışını yeşertebiliriz.

KENT ve KADIN

DİLEK BULUT

Ben öncelikle Muğla Haziran meclisinden selam getirdim onu iletmek isterim. Muğla kent talanı meselesini en yoğun yaşayan illerden biri. Muğla'da kadınlar kent mücadelesini nasıl örüyorlar biraz bundan bahsetmek istiyorum. Kadının kent hakkı mücadelesini Muğla KARYA kadın derneği olarak yürütmeye çabalyoruz. Kent hakkı, kentte yaşayanların kenti değiştirme, o kenti dönüştürme bir mücadele alanına çevrilmesiyle kavramlaşır. Biz de kentte yaşayan kenti değiştirme hakkı olduğunu düşünen ve bunun için kolektif mücadeleye inanan kadınlar olarak kadının yeri evi değildir diyoruz. Bununla ilgili çeşitli mücadeleler veriyoruz. O neden bizi aktif yurttaşlar haline dönüştürüyor. Kent hakkı kavramsallaştırılırken bir eksiklik var bu da toplumsal cinsiyet bakış açısı. Kentlerin toplumsal cinsiyet bakışıyla değerlendirilmesi gerekiyor.

Yoksul ve varlıklı kentsel alanlar ayrıldığı gibi özel ve kamusal alanlar da birbirinden ayrılıyor ve genel olarak da hem kapitalist birikimin hem de ataerkil birikimin sonucunda kadın özel alanla tanımlanırken kentte erkek kamusal alan-

larla tanımlanıyor ve kentin bütün dizaynı tasarımları bu ayrıma göre yapılıyor. Kadını daha çok evle tanımladığı için kamusal alana ulaşımını planlayan ek sistemler ya da destek hizmetler kentin içerisinde düşünülmez.

Şuan Türkiye’de 2014 yerel seçim sonuçlarına göre belediye başkanlıklarının sadece yüzde 2.4’ü kadın, belediye meclislerinde temsil oranları yüzde 10 u geçmiyor. O yüzden karar verme mekanizmalarında, yani temsil de kadın yok. Hizmetler açısından ve altyapı olanakları açısından, kadının yerinin evi anlayışının kentlerde yeniden üretildiğini görüyoruz.

Yerel yönetimlerin verdikleri altyapı hizmetleri kadını evinden kamusal alana rahatlıkla taşıyabilir. Kreşin, çocuk parkının olmaması, yaşlı ve bakım evlerinin olmaması, kreş saatleri kadınların çalışma yaşamına katılmasını engelliyor. Çünkü yaşlı ve çocuklara kadınlar bakar anlayışı var. O nedenle kamusal alana katılımında belediyeçilik hizmetleri çok önemli.

KENT, EŞİTSİZLİKLER ve KADIN

Muğla yerelinde biz neler yapıyoruz? Kentlerin var olan eril yapısını nasıl değiştirebiliriz? Yerel yönetimleri kent hakkımızı kullanarak nasıl zorlayabiliriz?

Kadınların kent hakkını alabilmesi örgütlü ve bir arada bir mücadeleyi gerektirir. KARYA kadın derneği olarak kadının kent hakkını kendimize ilke olarak edindik. 2012 yılında kurulmuş bir derneğiz. Mücadelemiz 10-15 senelik bir mücadele. Kadın derneği olarak devam etmeye karar verdik.

Kadına yönelik şiddet ve ayrımcılık yasalarının takibi, kadın farkındalık çalışmaları, merkezi ve yerel yönetimler-

le toplumsal cinsiyet eşitliğine yönelik faaliyetler, merkezi ve yerel yönetimler ile çalışmalar gibi çalışmalarımız var. Dernek olarak bünyemizde üye olan kadınlar çok farklı gruplardan gelen kadınlardan oluşuyor. Bu kent içerisinde çok farklı mekanizmalar içerisinde yer almamıza ve mücadele etmemize neden oluyor. Kadın dostu kent 2014 yılında Muğla'da gündem haline getirdiğimiz bir kavram. Gittiğimiz her yerde bunu anlatıyoruz. Karar alma mekanizmalarında kadınların temsili konusunda baskı oluşturmak için yaptığımız çalışmalar var. Yerel yönetimlerde toplumsal cinsiyet eşitliği bakış açısının gerçekleşmesi için mücadele ediyoruz. Cinsiyete duyarlı bütçe konusunda çalışmalarımız var.

Bir yerel yönetim sözleşmemiz var. Kadının kent içerisinde yaşamını kolaylaştıracak ve dönüştürecek maddelerin yer aldığı 32 maddelik bir sözleşmemiz var. Adaylarla yapılan toplantılarda adaylara bu sözleşmeleri imzalatıyoruz. Seçilen adaylarla bu sözleşmenin takibini yapıyoruz. Mentеше belediyesinin hazırlanan stratejik planına bir takım taleplerle girdik; cinsiyete dayalı bütçeleme, kadın-erkek eşitliği biriminin kurulması, sığınma evinin açılması, şiddete uğrayan kadınlar için 7/24 başvurulabilecek kurumların açılması, toplumsal cinsiyet eşitliği eğitimleri gibi. 3 önerimiz stratejik plana girdi.

FATSA'DAN HAZİRAN'A BİR FİKİR

SEDAT GÖÇMEN

“Fırtınalı Denizin Yolcuları”nı okuduğu zaman arkadaşlar bizim Karadeniz bölgesinde yerelde yaptığımız programlar vardı onları görecekler. Anti-faşist mücadele ya da Türkiye'deki siyasi duruma uygun çalışmalarımız programlarımız vardı. Onları bütün Karadeniz bölgesinde hakkını vererek yapmaya çalışıyorduk. Bir de onun haricinde bölgesel programlar oluşturuyorduk biz. Kitabı okudunuz zaman göreceksiniz. Fındık bölgesinde fındık programları, çay bölgesinde çay programları tefecilikle ilgili programlarımız oluşuyordu. Halk komiteleri oluşturmaya başladığımız zaman bir takım faaliyetlerimiz vardı. Bütün bu çalışmaların hepsi çok ciddi tere mal olmuştu. Örneğin Fatsa'yı Fatsa yapan ilk teşkilatlanmamız 5-6 kişilik bir arkadaş grubundan oluşuyordu. Onların çevresinde 10-15 kişilik arkadaşlardan oluşuyordu. Fatsa'nın 117 köyü vardı. Hepsini beşle çarpmak lazım gerekir çünkü 5 tane de mahallesi vardı. 1978'de bütün köylere gideceğiz diye hedef koyduğumuz zaman bu nasıl olabilir diye düşünmedi arkadaşlarımız. Hedefimiz kesindi. Gece gündüz bütün Fatsa'nın köyü taşı bizim sloganlarımız-

la donatıldı. Bir gidiyorsun köylülerle konuşuyorsun ama öbür taraftan görsel bir hâkimiyetimiz oluşuyordu. “Tek yol devrim!” , “findıkta sömürüye son!” “Üreten biziz yöneten de biz olacağız”, “kahrolsun faşizm”, “halka kalkan faşist eller kırılır” gibi sloganlarımız vardı. Bütün dağlar taşlar bu sloganlarla yazılıyordu.

MÜCADELE ve EMEK

Bu adamlar uyku uyumaz mı diye sorarsanız ben de şaşırıyordum arkadaşlarıma uyku bile uyumadan bir kısım yerlere yazılar yazıyorlardı ertesi günde köylerde mahallelerde konuşmalar yapıyorlardı. Findıktaki sömürüyü anlatıyorlardı. Faşistlerle saldırılar gündemdeydi o zaman. Saldırıları karşı nöbet tutuyorlardı. Böyle bir çalışma. Karadeniz bölgesinde devrimci yolun kitleliliği çok denir hatta Türkiye solunun en fazla kitleleştiği yer oralardır diye söyleyebilirim. Ordu da biz ilçeleriyle beraber- merkezde biraz zayıftık- bütün Adalet Parti'den ve CHP'den daha çok kitleye sahiptik. Artvin için de aynı şeyi söyleyebilirim. Giresun Rize taraflarında hızla geliştirdik. Trabzon'un Tonya gibi yerlerinde geliştirdik. Onların hepsi çok ciddi çalışmaya dayalı şeylerdi. Yani deyim yerindeyse inançlı gençcik arkadaşlarımız gece gündüz demeden uykusuna sağlığına bakmadan kararlı bir çalışma içindeydiler. Şimdi bizim 4 tane 5 tane çocuğu olan arkadaşlarımız vardı. Kırsal kesimde teşkilatlanmaya başladığımız zaman bunlar devrimci faaliyetleri çocuklarıyla beraber yapabilen yaptılar yapamayanlar da çocuklarını biraz ihmal ederek öyle bir faaliyette bulundular. Bugünden bakarak söylüyorum onlara biraz haksızlık ettik onların evlatlarına çocuklarına. 4-5 tane çocuğu olan arkadaşları-

mın çocukları da babalarıyla anneleriyle gurur duyuyorlar ve duruşları da demokrat bir duruş yani babalarının zamanlarının çoğunun cezaevinde geçmesine rağmen kendileri için pek bir şey yapamaları da gurur duyuyorlar babalarıyla bunu söyleyebilirim.

DAYANIŞMA ve KATILIMCILIK

Kitabın arkasında biraz Fatsa'yı biraz Artvin köylerindeki halk komiteleri çalışmalarını kastederek Gezi olayları için 30 sene öncesinde bir geziye selamdır bu kitap diye kitabın tanıtımlarında kullanmıştık. Bu ticari kaygıyla söylenmiş bir şey değildir. Gezi olaylarının Haziran sonuna doğru sönümlendiği son olaylarda başımızdan geçene söyleyeyim; Beşiktaş'tan Nişantaşı'na doğru yürüyoruz yürüdük yürüdük biraz daha gittiğimiz zaman TOMA'lar -bizim zamanımızda panzer vardı- gaz atmaya başladılar. Yaş da 60'ı geçince gazdan çok etkileniyoruz. Kendimi yere atacağım neredeyse. Bir baktım öbür taraftan oğlum annesini almış bir koluna da beni aldı. Biraz daha gidince ben yine düşeceğiz sandım. Bir anda gençler etrafımızı sarıverdi. Bir süt sıktılar gözlerimize. Ben şimdi ne oldu diye somama kalmadan bu atılan gaza bunu yapmamız lazım. Başka bir gaz türü daha var ona süt kar etmiyor başka bir şey yapmamız gerekirdi. Orada anında bir yardımlaşma. Biraz aşağı indik bazıları abi bizim ev şurada evi tarif ediyor. Kapıyı çalın size yardım ederler. Bu bir yerde değil bir kaç yerde oluyor. Halk da böyle tencere tavaları almışlar bir yandan protesto sesleri geliyor. Ben tabi ister istemez 33 yıl öncenin Fatsa'sına gidiyorum. Çamura son kampanyası sırasında da orada insanlar bize kapılarını açmışlardı. Yemek yapıyorlardı evlerinde kalma-

mızı sağlıyorlardı sokaklarını kendileri süpürüyorlardı para da almıyorlardı tabi gezi olaylarından bir hafta sonra taksim meydanındaki gezi parkına gittiğimiz zaman gördüğümüz olay da buna benzer olaydı. İlla bize bir şeyler ikram ediyorlar. İçki, Simit börek çörek ikram ediyorlardı. Para vermeye çalışıyordum kabul etmiyorlardı. Orada ben direk Fatsa'ya Şavşat'ın, Ardanuç'un köyelerine gidiyorum. Orada yarattığımız havanın 30 yıl sonra bir haftalık bir zaman içerisinde gerçekleştiğini görmenin sevincini yaşıyordum. Gezi olayları sönümlendi. Bir yenilgi olduğunu düşünmüyorum. Gezi olayları bitti biz biraz sönümlendik. Çoluk çocuk bir tatil yapalım dedik. Dinlenelim diye gittik. O arada arkadaşlar arıyorlar. Ya Yoğurtçu parkında Fatsa'yla ilgili gösteri var gelir misin? Ya da Abbasağa parkının orda. Bakırköy parkının oralarda Fatsa'yla ilgili gösterimler yaptığını görüyoruz. Yeni oluşan platformlarda oradaki gencecik insanlar geriye dönerek Fatsa'yı hatırlıyorlar ve onların belgeselini gösteriyorlar, tartışmaya açıyorlar. Bu geçmişi anma değil sadece bugüne ve geleceğe dair ışık tutacak ipuçları bulmaya çalışıyordu arkadaşlarımız. O bakımdan siyasi çalışmalar hakikaten çok emek isteyen şeylerdir. Doğru fikirleri söylemek yetmez doğru fikirleri doğru insanlarla uygulamak gerekir. Doğru insan da belli bir yolda kalıcı olup inançları için çalışan ve örgütleyen insanlardır.

MECLİSLER

Kenti yeniden kazanmak derken genel perspektifimiz bu iki boyuta karşı da direnmek olmalı. Haziran Meclisleri anlayışımızla kriz dönemlerinde özellikle Yunanistan, İspanya ve Arjantin'de daha evvle hayata geçmiş alternatif ekonomiler deneyimi için önemli bir fırsat sunuyor. Mahallelerden başlayan ve daha büyük birimlere ulaşan meclisler hem insanların kendini ifade edebilmesinin yani demokrasinin, insanların kendi yaşamlarıyla ilgili kararları alabilmesinin mekanları hem de alternatif ekonomiler kurulduğu zaman krizin yarattığı ve yaratacağı yoksulluk ve dışlanma pratiklerine karşı insanların cevaplarının somutlanacağı yerler.